

Hannamari Halli

Perintälain vuoden 2022 muutokset velkojan näkökulmasta yrityksperinnässä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi (YAMK)

Liiketoiminnan kehittäminen

Opinnäytetyö

Maaliskuu 2024

Tiivistelmä

Tekijä:	Hannamari Halli
Otsikko:	Perintälain vuoden 2022 muutokset velkojan näkökulmasta yrityspärintässä
Sivumäärä:	66 sivua
Aika:	Maaliskuu 2024
Tutkinto:	Tradenomi (ylempi AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Liiketoiminnan kehittäminen
Ohjaaja:	Lehtori Jukka Mattila

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä vaikutuksia perintälakiin vuonna 2022 tehdyillä muutoksilla on ollut yrityspärintässä velkojan näkökulmasta. Työn teoreettisessa viitekehäyksessä käsiteltiin perintälainsäädäntöä yleisesti, pärintän olennaisia käsitteitä, yrityspärintää koskevia aiempia lakimuutoksia sekä pärintän merkitystä osana organisaation saatavienhallinnan prosessia.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja koska tutkimuksessa analysoitiin lakimuutoksien vaikutuksia, oli tutkimuksessa myös oikeusdogmaattisia piirteitä. Aineiston analysointimenetelmä oli tekstianalyysi. Tutkimusaineistona käytettiin lakitekstejä, hallituksen esityksiä ja muita lakimuutoksiin liittyviä tekstejä tai asiakirjoja. Työ toteutettiin ilman toimeksiantajaa.

Vuonna 2022 perintälakiin tehtiin useita muutoksia, joilla oli vaikutusta velkojiin. Olennaisimpina muutoksina voitiin pitää perintäkirjeiden sähköisen lähettämisen mahdollisuutta, trattapärintää ja perintätoimien aikarajoja koskevia muutoksia sekä perintäkulujen enimmäismäärien säätämistä lakiin. Tutkimuksen johtopäätöksiä voitiin todeta, että vuoden 2022 lakimuutoksilla oli merkittävä vaikutus yrityspärintään. Velkojan näkökulmasta muutokset olivat kuitenkin pääosin tiukennuksia aiempaan lainsäädäntöön verrattuna. Vaikka lakimuutosten pääasiallinen tarkoitus olikin velallisen aseman parantaminen, oli lakimuutoksissa huomioitu melko hyvin myös velkojan näkökulma. Lakimuutokset selkeyttivät pärintäalan sääntelyä. Lakimuutosten tavoitteena oli myös tehostaa pärintää, jolloin velkojan näkökulmasta katsottuna saatavien pärintällä olisi paremmat edellytykset onnistua.

Avainsanat: perintälaki 2022, lakimuutos, velkoja, yrityspärintä

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author: Hannamari Halli
Title: The 2022 Amendments in The Debt Collection Act on Corporate Collection from the Creditor's Point of View
Number of Pages: 66 pages
Date: March 2024
Degree: Master of Business Administration
Degree Programme: Business Development
Instructor: Jukka Mattila, Senior Lecturer, Dr.Sc. (Econ.)

The aim of this thesis was to find out what effects the amendments which have been made to the Debt Collection Act in year 2022 have had on corporate collection from the creditor's point of view. The theoretical framework of the thesis consisted of the debt collection legislation in general, the essential concepts of debt collection, previous amendments made in Debt Collection Act concerning corporate collection, and the importance of debt collection as part of the organization's receivables management process.

The thesis was done using qualitative research since it analyzed the effects of the amendments in the Debt Collection Act, but it had also legal dogmatic features. The data analysis method was text analysis. Legal texts, government proposals and other texts or documents related to these amendments were used as research material. The thesis was carried out without a client.

Several amendments were made to the Debt Collection Act in 2022, which had an impact on creditors. The most significant amendments could be considered the possibility of sending debt collection letters electronically, changes regarding using draft in debt collection, time limits for debt collection actions, and setting the maximum amount of debt collection costs into the law. As the conclusions of this study, it could be stated that the 2022 amendments in Debt Collection Act had a significant impact on corporate debt collection. However, from the creditor's point of view, the amendments were mainly restrictions compared to the previous legislation. Although the main purpose of the amendments was to improve the debtor's position, the creditor's point of view was also considered quite well. The legal amendments clarified the regulation of the debt collection industry. In addition, the goal of the amendments was also to make debt collection more efficient, which from the creditor's point of view, could lead to better results in debt collection.

Keywords: Debt Collection Act 2022, amendment, creditor, corporate collection

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimusasetelma	3
2.1	Tutkimusongelman perustelu ja aiheen rajaus	3
2.2	Tutkimuskysymykset	6
2.3	Tutkimuksen tavoitteet	6
2.4	Tutkimusstrategia ja tutkimusmenetelmät	7
2.4.1	Laadullinen tutkimus	7
2.4.2	Oikeusdogmaattinen tutkimus	8
2.4.3	Tekstianalyysi	10
3	Perintälaki ja perinnän olennaiset käsitteet	12
3.1	Perintälain soveltaminen	12
3.2	Käsitteet velkoja ja velallinen	15
3.3	Yrityspennän ja kuluttajaperinnän keskeisimmät erot	16
3.4	Hyvä perintätapa ja sen merkitys perinnässä	19
3.5	Perinnän rooli organisaatiossa	23
3.5.1	Perinnän merkitys osana saatavienhallinnan prosessia	23
3.5.2	Luotonhallinta ja luottopolitiikka	25
3.6	Yrityspennää koskevat aiemmat lakimuutokset	28
4	Vuoden 2022 lakimuutosten taustaa	33
4.1	Ylivelkaantumisen ehkäiseminen	33
4.2	Perintälain väliaikaiset muutokset	35
4.3	Hallituksen esitys lakimuutoksista	36
5	Yrityspennän lakimuutokset 2022	39
5.1	Maksuvaatimus ja sen sisältö	39
5.2	Tratan käyttö	40
5.3	Perintäkulujen enimmäismäärät	42
5.4	Perintätoimien aikarajat, enimmäismäärät ja kulukorvaus	44
5.5	Velallisen kokonaiskuluvastuu	45
5.6	Vakiokorvaus perintäkuluista ja kulujen ulosottokelpoisuus	46
5.7	Seuraukset lain rikkomisesta	47

6	Johtopäätökset	48
6.1	Lakimuutosten vaikutukset velkojan näkökulmasta	48
6.1.1	Perintäkirjeiden sähköinen lähettäminen	49
6.1.2	Trattaperintä ja perintätoimien aikarajat	51
6.1.3	Perintäkulujen enimmäismäärät	53
6.1.4	Muiden lakimuutosten vaikutukset	55
6.2	Lakimuutosten yleiset vaikutukset perintäalaan	57
6.3	Tutkimuksen laadun ja luotettavuuden arviointi	60
6.4	Pohdinta	66
	Lähteet	67

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tutkin perintälakiin vuonna 2022 tehtyjen muutosten vaikutuksia yritysperinnässä velkojan näkökulmasta. Perintä käsitteenä tarkoittaa kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen tai muu maksuvelvollinen, kuten takaaja, suorittamaan erääntynyt saatava velkojalle vapaaehtoisesti. Perintää ovat siis käytännössä kaikki ne velkojan toimenpiteet, jotka tapahtuvat laskun eräpäivän jälkeen. (Willman 2019, 13-14).

Perintä on Suomessa lailla säädeltyä, ja laki saatavien perinnästä (513/1999) on tullut voimaan vuonna 1999. Perintälakiin on sen voimassaoloaikana tehty jo aiemminkin useita muutoksia, ja lakimuutosten yhteydessä keskustelun aiheeksi nousee useimmiten pääsääntöisesti se, miten lakimuutokset vaikuttavat velallisiin. Tämä näkökulma on sinänsä perusteltu, koska perintälain lähtökohdana tulee olla velallisen aseman turvaaminen. Perintälain 2 §:ssä todetaan, että lain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (Laki saatavien perinnästä 513/1999, Willman 2019, 23).

Halusin kuitenkin tutkia aihetta toisesta näkökulmasta, eli velkojan näkökulmasta. Perintä ja perinnän toimenpiteet ovat aiheena ajankohtaisia tällä hetkellä erityisesti sen vuoksi, että tämänhetkisessä taloudellisessa tilanteessa perinnän rooli korostuu, ja velkojien tekemillä toimenpiteillä on iso merkitys. Perinnällä on myös oma tärkeä merkityksensä osana organisaation saatavienhallinnan prosessia. Tästä syystä lakimuutoksilla, joita käsittelen tässä opinnäytetyössä, on merkitystä kaikille organisaatioille, jotka lähettävät yritysasiakkailleen laskuja.

Koska tutkin lakimuutoksien vaikutusta velkojan näkökulmasta, on olennaista mainita, että velkoja voi joko periä saataviaan velalliselta itse, tai ulkoistaa perinnän toiselle taholle, josta käytettävä nimitys on toimeksisaaja. Suomessa toimeksisaaja useimmiten on ammattimainen perintäalan toimija, josta käytetään nimitystä perintätoimisto. Suomessa tällainen toimeksiantajan lukuun tapahtuva

perintä tulee rekisteröidä. Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo, että Suomessa perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkityt perintätoimistot noudattavat toiminnassaan lakia ja hyvää perintätapaa. (Aluehallintovirasto 2024). Lakimuutoksiin liittyen on tärkeää ymmärtää, että lakimuutoksilla on vaikutusta yhtä lailla niin alkuperäiseen velkojayritykseen kuin mahdolliseen toimeksisajaan.

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Lisäksi, koska tutkimuksen keskeinen osa on muuttuneen lainsäädännön analysointi, on tutkimuksessa myös oikeusdogmaattisia piirteitä. Perintälain vuoden 2022 muutoksia koskevia tutkimuksia on tehty melko vähän, joka toisaalta myös osoittaa sen, että tämän tyyppiselle tutkimukselle on tarvetta. Aineiston analyysimenetelmänä käytin tekstianalyysiä ja tutkimusaineistona käytin pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä, lain valmistelutöitä (hallituksen esitykset) sekä perintäalan kirjallisuutta. Koska tutkimuksen kohteena on Suomen lainsäädännön mukainen perintälaki, korostuu tietoperustaosuudessa tästä syystä nimenomaan suomenkielinen aineisto.

Opinnäytetyön aihe on itselleni merkityksellinen ja ajankohtainen, sillä olen työskennellyt erilaisissa perinnän asiantuntijatehtävissä viimeiset lähes 10 vuotta niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Näin ollen tutkimusaiheen valintaan vaikutti vahvasti oma työtaustani alalla ja ammatillinen kiinnostukseni aiheetta kohtaan. Halusin tehdä tutkimuksen aiheesta, joka laajentaisi yleistä ymmärrystä perinnän käytännöistä ja perintäalasta. Pyrin toteuttamaan tutkimuksen siten, että se olisi ymmärrettävä myös sellaiselle lukijalle, jolle perintäala ja perinnän käytännöt eivät ole entuudestaan tuttuja.

Työn kehitysaspektina on kehittää ennen kaikkea omaa ammatillista osaamistani, mutta myös laajentaa ymmärrystä perintäalasta yleisesti. Lisäksi nyt, kun lakimuutokset ovat olleet voimassa kohta kaksi vuotta, on ajankohtaista tarkastella, mitä seurauksia näillä vuoden 2022 lakimuutoksilla käytännössä on velkojajatahon näkökulmasta ollut. Opinnäytetyöllä ei ole ulkopuolista toimeksiantajaa, vaan toteutin työn itsenäisenä tutkimuksena.

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimusongelman perustelu ja aiheen raja

Perintä sanana saattaa herättää helposti negatiivisia mielikuvia, vaikka perintää onkin oman kokemukseni perusteella viime vuosina pyritty kehittämään asiakaslähtöisempään suuntaan. Yrityisperintä, jota koskevia lakimuutoksia käsittelemässä opinnäytetyössä, on yleisesti ottaen aina tietynlaista tasapainottelua; velkojat haluavat saada saatavansa kotiutettua tehokkaasti, mutta toisaalta on muistettava, että liian aggressiiviset perintätoimet erityisesti haastavassa yleisessä taloustilanteessa saattavat aiheuttaa sinänsä elinkelpoisille yrityksille tarpeettomia hankaluuksia. Yhtä lailla kuitenkin on muistettava, että perinnällä on oma tärkeä roolinsa organisaation (velkojan) oman toiminnan kannattavuuden, vakavaraisuuden ja myyntisaatavien hallinnan näkökulmasta. Perinnässä tehdään ne viimeiset toimenpiteet, joilla saatava pyritään saamaan kotiutettua velkojalle.

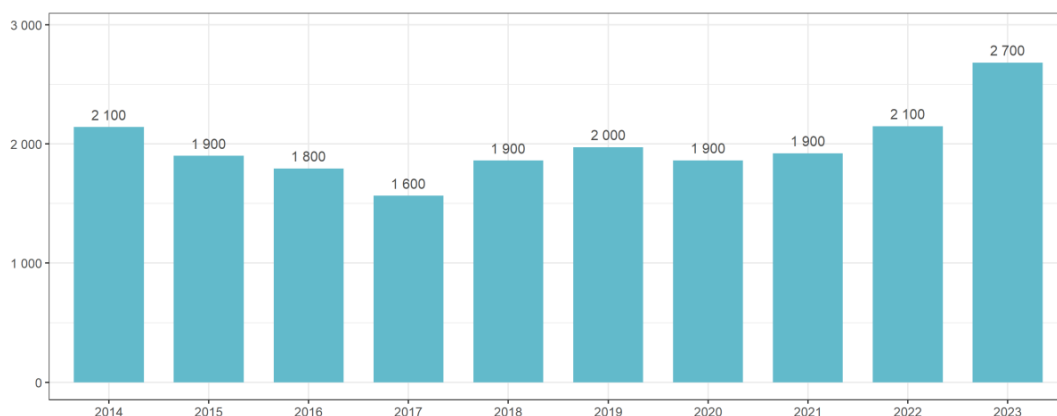
On erittäin tärkeää tiedostaa, että perintälain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (Willman 2019, 7) ja lähtökohtaisesti mahdolliset epäselvyydet tulisi aina tulkita velallisen eduksi. Siten perinnässä voimassa olevan lainsäädännön ja hyvän perintätavan noudattaminen on velkojan puolelta ensiarvoisen tärkeää. Mikäli näin ei toimita, saattaa tästä seurauksena olla jopa se, että saatava joudutaan kirjaamaan luottotappioksi niin sanotusti turhaan. Näin ollen tutkimuksen aihe on ajankohtainen kaikille niille organisaatioille, jotka myyvät tavaroita tai palveluitaan laskulla tai luotolla B2B, eli yritykseltä toiselle.

Kolehmainen (2015) toteaa, että tutkimustehtävän tulee olla tieteellisesti relevantti, ja että yleisesti ottaen jo ennestään varsin paljon tutkitun ongelman tutkiminen ei ole mielekäästä, koska silloin uutta sanottavaa ei todennäköisesti löydy. Tärkeää on myös, että tutkimusongelma olisi yhteiskunnallisesti tärkeä. (Kolehmainen 2015, 4). Kuten edellä olen todennut, perintä ja perinnän toimenpiteet ovat aiheena ajankohtaisia tällä hetkellä erityisesti sen vuoksi, että tämänhetkessä taloudellisessa tilanteessa perinnän rooli korostuu, ja velkojien tekemillä

toimenpiteillä on iso merkitys, sekä velkojan itsensä että velallisen kannalta. Perintälain vuoden 2022 muutoksista on tehty joitakin tutkimuksia. Lakimuutoksien vaikutusta nimenomaan velkojan näkökulmasta ei kuitenkaan ole aiemmissä tutkimuksissa erityisesti korostettu, jonka vuoksi tämäläiselle tutkimukselle on tarvetta.

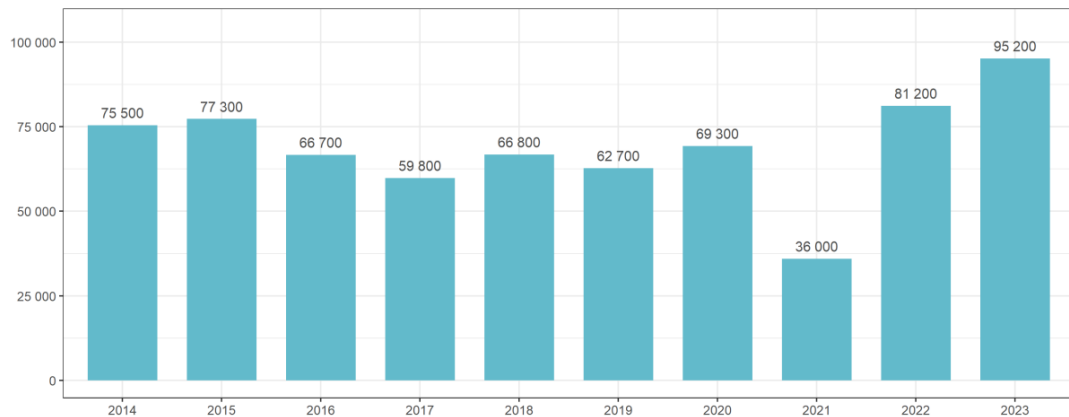
Vuonna 2020 alkaneella Covid-19-pandemialla on ollut merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus, ja yhtenä taustasyynä lakimuutoksille, joita käsittelem tässä opinnäytetyössä, olikin nimenomaan pandemia-aika. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että tietyt toimialat kärsivät korona-ajasta ja sen jälkiseurauksista ehkä enemmän kuin toiset, ja toisaalta toimialojen sisälläkin on ollut eroja siinä, miten yritykset ovat selvinneet koronakriisin vaikutuksista (Valtioneuvosto 2022). Koronakriisin lisäksi viime vuosina on ilmennyt myös muita talouteen vaikuttavia tekijöitä, kuten vuonna 2022 alkanut Ukrainan sota.

Suomen talous on loppuvuonna 2023 ollut taantumassa (Valtiovarainministeriö 2023) ja konkurssien määrä on ollut merkittävässä kasvussa vuonna 2023. Suomen Asiakastieto Oy:n (2024) mukaan konkurssien määrä vuonna 2023 oli koko 2000-luvun suurin, jopa korkeampi kuin vuoden 2009 finanssikriisin aikaan (Suomen Asiakastieto Oy 2024).

Kuvio 1. Konkurssiin asetettujen yritysten määrä vuosina 2014-2023 (Suomen Asiakastieto Oy 2024).

Konkurssien lisäksi myös yritysten maksuhäiriömerkinnät eli trappaprotellit lisääntyivät selvästi vuoden 2023 aikana (Suomen Asiakastieto Oy 2024). Sekä konkurssien että maksuhäiriömerkintöjen määrällä on merkittävä vaikutus yritysten maksukykyyn ja sitä kautta perinnän onnistumiseen.

Kuvio 2. Uusien trappaprotestien määrät yrityksille vuosina 2014-2023 (Suomen Asiakastieto Oy 2024).

Vuonna 2022 perintälakiin tehdyt muutokset ovat koskeneet niin kuluttaja- kuin yritysvelallisia. Käsittelen tässä opinnäytetyössä perintälakiin vuonna 2022 tehtyjä muutoksia yritysperinnän näkökulmasta. Rajasin tutkimuksen koskemaan nimenomaan yritysperintää, sillä vuoden 2022 lakimuutoksista useimmat ovat koskeneet juuri yritysperintää. Lisäksi työskentelen itse yritysperinnän parissa, ja koin näin ollen opinnäytetyön tekemisen tästä aiheesta tukevan parhaiten omaa ammatillista kehittymistä.

Julkisessa keskustelussa on myös lakimuutosten tultua voimaan ollut paljon esillä nimenomaan se, mikä vaikutus lakimuutoksilla on velallisiin. Nyt kun laki on ollut voimassa pian kaksi vuotta, on yhtä lailla ajankohtaista tarkastella asiaa myös velkojatahojen näkökulmasta, nimenomaan siksi, että perintää harjoittavien tahojen toimenpiteillä on suuri merkitys erityisesti tämänhetkisessä haastavassa yleisessä tilanteessa. Siten tutkimuksella on näkemykseni mukaan myös yhteiskunnallista merkitystä.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset ovat tutkimusasetelman perusta (Toikko & Rantanen 2009, 117). Edellä selostetun tutkimusongelman perustelun johdosta muodostui seuraava tutkimuskysymys:

- Mitä vaikutuksia perintälakiin vuoden 2022 aikana tehdyillä yritysperintää koskevilla muutoksilla on ollut velkojan näkökulmasta?

Lisäksi apukysymyksiä, joihin pyrin löytämään ratkaisun päätutkimuskysymyksen avulla, ovat:

- Mitä asioita velkojan tulee huomioida näiden lakimuutosten vuoksi?
- Mikä vaikutus lakimuutoksilla on ollut perintäalaan yleisesti?

2.3 Tutkimuksen tavoitteet

Tässä tutkimuksessa työn tavoitteeksi ja kehittämisaspektiksi asetin ensisijaisesti oman ammatillisen osaamisen kehittämisen. Halusin tehdä opinnäytetyön aiheesta, joka kytkeytyy omaan työhöni ja ammattialaani. Olen työskennellyt perinnän erilaisissa asiantuntijatehtävissä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeiset lähes 10 vuotta. Tämän vuoksi tavoitteeni oli, että opinnäytetyö mahdollistaisi oman ammatillisen osaamisen kehittämisen edelleen. Kuten nykypäivän työelämässä yleisesti ottaen, myös perintäalalla oman osaamisen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Lisäksi halusin päästä soveltamaan opinnäytetyössä minulla jo olemassa olevaa oman alani laajaa asiantuntijatietoa.

Sen lisäksi, että opinnäytetyön tavoite on laajentaa omaa ammatillista osaamistani, asetin yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi myös yleisen ymmärryksen lisäämisen perintäalasta ja sen käytännöistä, sekä ymmärryksen lisäämisen viime vuosien lakimuutoksista ja siitä, mitä käytännön vaikutuksia lakimuutoksilla on ollut velkojan näkökulmasta katsottuna. Lisäksi pyrin siihen, että opinnäytetyö tarjoaisi lukijalle koosteen siitä, miten perintäala ja sen käytännöt ovat kehittyneet

viime vuosien aikana. Pysin esittämään tutkimuksen ja sen tulokset ymmärrettävästi myös sellaiselle lukijalle, joka ei tunne perintäalaa entuudestaan.

2.4 Tutkimusstrategia ja tutkimusmenetelmät

2.4.1 Laadullinen tutkimus

Toteutin tutkimuksen laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus tarkoittaa lyhyesti selitettynä aineiston analysointia ja kuvaamista (Eskola & Suoranta 2005, 13). Laadullinen aineisto on siis käytännössä aineistoa, joka on tekstimuodossa, ja se on syntynyt joko tutkijasta riippuen tai riippumatta (Eskola & Suoranta 2005, 15). Laadullinen tutkimus soveltuu hyvin lähestyttäväksi silloin, kun esimerkiksi halutaan saada tietoa tiettyihin tapauksiin liittyvistä syy-seuraussuhteista (Metsämuuronen 2006, 88), kuten tässä tapauksessa perintälain yritysperintää koskevien muutosten vaikutuksista velkojatahon näkökulmasta katsottuna.

Laadullisen tutkimuksen periaatteena on, että siinä keskitytään usein hyvin pienen määrään tapauksia, ja niitä pyritään analysoimaan niin perusteellisesti kuin mahdollista. Aineiston tieteellisyyden kriteerinä ei siis ole määrä, vaan laatu. Tutkijan tulisi pyrkiä antamaan tutkittavasta kohteesta yksityiskohtainen kuvaus. (Eskola & Suoranta 2005, 18). Mahdollista siis myös on, että tutkittavia tapauksia on vain yksi, kuten tässäkin tutkimuksessa.

Yleensä laadullista tutkimusta pidetään hypoteesittomana, joka tarkoittaa sitä, että tutkijalla ei ole ennakkoon oletuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista. Tässä on toisaalta huomioitava se, että todennäköisesti tutkijalla kuitenkin on jonkinlaisia havaintoja tutkimuksen kohteesta perustuen aiempiin kokemuksiinsa. Toisaalta, näistä ei lähtökohtaisesti muodosteta laadullisessa tutkimuksessa sellaisia rajoituksia, joilla olisi vaikutusta tutkimuksellisiin toimenpiteisiin. Laadullisessa analyysissä tutkijan tulisiikin ennemmin oppia uutta tutkimuk-

sen edetessä. Aineiston avulla tutkija voi siis löytää uusia näkökulmia aiheeseen, eikä pelkästään todentaa sitä, mitä hän on epäillyt tutkimuksen alussa. (Eskola & Suoranta 2005, 19-20).

Hypoteesittomuuteen liittyen laadullisen tutkimuksen tulisi myös olla aineistolähtöistä, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkijan tulisi lähteä tutkimukseen liikkeelle aineistosta ilman mitään ennako-oletuksia tai määritelmiä. Tällöin laadullisessa tutkimuksessa puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä, joka tarkoittaa sitä, että teoria rakentuu empiirisestä aineistosta, niin sanotusti alhaalta ylöspäin. Aineistolähtöisyydessä saattaa kuitenkin tulla haasteeksi se, että laadullisen tutkimuksen aineisto ei lopu koskaan, jolloin olennainen asia onkin aineiston tarkka rajaus siten, että sen analysointi on järkevää. (Eskola & Suoranta 2005, 19).

Laadulliselle tutkimukselle on usein tyypillistä osallistuvuus, eli esimerkiksi osallistuminen tutkittavien elämään. Toisaalta tämä ei kuitenkaan ole ehdoton edellytys laadullisessa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 2005, 16), ja myöskään tässä tutkimuksessa osallistuvuudella ei ole roolia, koska tutkimuksen kohteena ovat lakimuutokset, eikä esimerkiksi ihmisten toiminta. Yksi laadulliselle tutkimukselle tyypillinen piirre myös on, että tutkimussuunnitelma saattaa elää tutkimushankkeen mukana. Tämä tarkoittaa, että tutkimussuunnitelmaa tai mahdollisesti jopa tutkimusongelmaa saatetaan joutua tarkistamaan aineistonkeruuvaiheessa, ja mahdollista myös on, että tutkija joutuu palaamaan alkuperäiseen aineistoon. (Eskola & Suoranta 2005, 15-16).

2.4.2 Oikeusdogmaattinen tutkimus

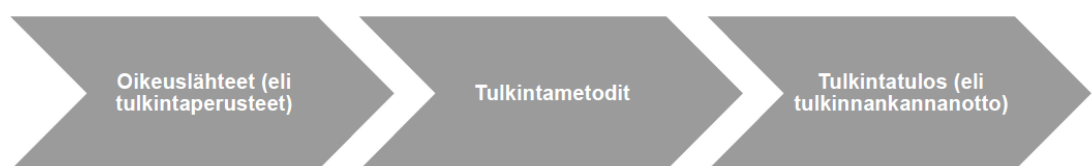
Oikeusdogmatiikalla tarkoitetaan lainoppia. Se on oikeustieteeseen liittyvä oikeustieteen oma metodi, jonka avulla tuotetaan tieteen keinoin tietoa siitä, miten voimassa olevaa oikeutta tulisi tulkita. Tätä tietoa tuotetaan nimenomaan käytännön tarpeita varten. Oikeusdogmaattisen tutkimuksen voidaan sanoa olevan käytännöllistä tutkimusta, joka palvelee yhteiskuntaa suoraan. Tutkimuksessa

pyritään tällöin soveltamaan ja jäljittelemään sitä, miten esimerkiksi viranomaisen tulisi ratkaista asia. Usein näitä tulkintataitoja tarvitaan myös käytännön työelämässä. (Nykänen 2019). Koska tutkin tässä tutkimuksessa perintälakia ja siihen vuonna 2022 tehtyjä muutoksia, on tutkimuksessa näin ollen myös oikeusdogmaattisia piirteitä.

Lainopillisen tutkimuksen tehtävänä on perinteisesti pidetty oikeussääntöjen sisällön selvittämistä eli tulkintaa, oikeusperiaatteiden arviointia ja oikeussääntösten systematisointia (Kolehmainen 2015, 2). Myös Nykäsen (2019) mukaan oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohteena on voimassa oleva oikeus ja sen sisällön selvittäminen. Tämä tarkoittaa, että tutkimuksessa tehdään perusteltuja väitteitä tai vaihtoehtoisesti tulkintasuosituksia sisällöstä. Tutkittavasta sisällöstä pyritään poistamaan mahdolliset ristiriidat ja kokonaisuus pyritään saamaan loogiseksi. Tämä systematisointi mahdollistaa sen, että voidaan selvittää, mikä on voimassa olevan oikeuden eli esimerkiksi jonkin lain sisältö käytännössä. Tällaista laintulkintaa tarvitaan, sillä useinkaan lakiin kirjattu sanamuoto ei anna suoraa vastausta lain sisällöstä, vaan sanamuoto voi olla epäselvä tai monitulkintainen. (Nykänen 2019).

Hietanen-Kunwald (2022) kuvaa niin ikään oikeusdogmaattista tutkimusta hyvin samoin, eli siten, että siinä tiedonintressi on, mikä on voimassa olevan oikeuden kanta tietyssä asiassa. Tällöin metodina käytetään voimassa olevan oikeuden tulkintaa ja systematisointia. Hietanen-Kunwaldin mukaan tulkintatarve tämän tyyppisessä tutkimuksessa voi syntyä esimerkiksi uudesta ilmiöstä, yhteiskunnallisista muutoksista tai lakimuutoksista. (Hietanen-Kunwald 2022).

Alla on kuvattu laintulkinnan teoria yksinkertaistettuna.

Kuvio 3. Tulkinta (Hietanen-Kunwald 2022).

Hietanen-Kunwald (2022) myös toteaa, että oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa tutkijan näkökulmasta katsottuna sinänsä erityistä ratkaisupakkoa ei tutkimuksessa ole, mutta perusteluvelvollisuus kuitenkin. Lainopillista tulkintaa voidaan pitää argumentatiivisena menetelmänä, jolloin tutkija esittää perustelut kannanottoja oikeuden sisällöstä, ja perustelee väitteitä oikeuslähteiden avulla. (Hietanen-Kunwald 2022).

Tätä tutkimusta voidaan pitää liikejuridiikkaan painottuvana tutkimuksena, jolloin tiedonintressinä on, mikä on voimassa olevan oikeuden kanta liiketoiminnallisesta näkökulmasta, ja kuinka hyvin voimassa oleva oikeus vastaa liiketoiminnan ympäristön tavoitteita. Tällöin metodi on monitieteinen, ja siihen sisältyy yleensä lainoppia sekä myös de lege ferenda -tyyppistä tutkimusta. De lege ferenda -tutkimuksessa tiedonintressinä on, mitkä ovat lainsäädännölliset keinot haluttujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Hietanen-Kunwald 2022).

2.4.3 Tekstianalyysi

Aineiston analyysimetodiksi eli analyysimenetelmäksi on laadullisessa tutkimuksessa useampia vaihtoehtoja. Laadullisen tutkimuksen keskeisiä metodeja voivat olla erityisesti havainnointi, tekstianalyysi, haastattelu ja litterointi (Metsämuuronen 2006, 88).

Tähän opinnäytetyöhön valitsin metodiksi tekstianalyysin, koska se sopi tässä tapauksessa metodiksi parhaiten, kun tutkimuksen kohteena oli lakimuutosten vaikutus ja aineisto aiheesta oli saatavilla nimenomaan tekstimuodossa. Olen hankkinut tutkimusaineiston lakitekstien, hallitusten esitysten ja vastaavan dokumentaation pohjalta.

Nurmi (2002) nostaa esiin tekstianalyysin yhtenä muotona systemaattisen tekstianalyysin, joka tarkoittaa tekstin sisällön analyysia. Systemaattisessa tekstianalyysissä etsitään tekstin kielestä tai vaihtoehtoisesti ilmaisumuodosta kää-

nettävissä olevaa ydintä. Käytännössä siis systemaattinen tekstianalyysi tarkoittaa tekstin sisällön tutkimiseen käytettäviä menetelmiä, joiden avulla pyritään tavoittamaan tekstin kokonaisnäkemys tai sen keskeisiä ajatuksia. Nurmi myös huomauttaa, että tekstin sisältö itsessään tuo aina tutkimukseen mukaan sen tieteenalan, jota tekstin sisältö käsittelee. (Nurmi 2002). Tässä tapauksessa siis lakimuutosten analysoinnissa tarvitaan myös lainopillista osaamista ja ymmärrystä.

Tekstianalyysissä olennaista on tutkittavien tekstien joukon ja määrän rajaaminen. Usein tutkija joutuu pohtimaan, mihin kokonaisuuteen analysoitavat tekstit kuuluvat, mitkä ovat analysoitavien tekstien rajat eli mistä analysointi alkaa ja mihin se päättyy, sekä mikä on teksteissä se ydin, joka keskittyy tutkimuksen kohteena oleviin asioihin. Tämän jälkeen tutkija myös joutuu tekemään päätöksen siitä, mitkä kaikki olemassa olevat tekstit ovat tutkimuksen kannalta niin keskeisiä, että ne otetaan tutkimuksessa yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi. Tämän voidaankin sanoa olevan tutkimuksen tärkein päätös. (Nurmi 2002).

Tutkijan on lisäksi myös osattava perustella, miksi hän on valinnut juuri kyseiset tekstit. Yksinkertaisin vastaus tähän on, että valituilla ydinteksteillä on suurin merkitys tutkimuksen ja tutkittavien asioiden kannalta. Yksi asia, joka tutkijan tulee myös ottaa huomioon, on se, että tutkittavista teksteistä saattaa olla olemassa erilaisia luonnoksia ja versioita, jotka myös saattavat erota toisistaan sekä muodoltaan että sisällöltään. Tällöin tutkijan tulee tehdä päätös siitä, mitä tekstin versiota hän ensisijaisesti analysoi. (Nurmi 2002).

Metodin osalta on kuitenkin hyvä myös huomata, että esimerkiksi Kolehmainen (2015) mukaan yhtä oikeaa metodologiaa ei oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa ole. Menetelmät määrittyvätkin pääsääntöisesti tutkimusongelman mukaan. Luonnollisesti sen tulee olla kytköksissä tutkimuskysymykseen ja siihen liittyvien ongelmien ratkaisuun. Menetelmän tulee myös olla sellainen, että tutkimuskohteesta saadaan tuotua esiin jotakin kiinnostavaa ja merkittävää. Tähän on mah-

dollista vaikuttaa myös muun muassa tutkimuskysymykseen valittavan näkökulman avulla. (Kolehmainen 2015, 6). Kuten edellä olen todennut, tekstianalyysi menetelmänä sopii tämäntyyppiseen tutkimukseen hyvin.

3 Perintälaki ja perinnän olennaiset käsitteet

3.1 Perintälain soveltaminen

Laki saatavien perinnästä (513/1999) on tullut voimaan vuonna 1999. Käytännössä perintää on kuitenkin Suomessa harjoitettu jo varsin pitkään. Vielä 1990-luvulle tultaessa Suomessa ei kuitenkaan ollut voimassa olevaa lainsäädäntöä koskien vapaaehtoista perintää. Perinnän käytännöt perustuivatkin muun muassa perintäalan omiin käytäntöihin, eri luotonantajia edustavien tahojen näkemyskykyyn sekä oikeusministeriön toimintaan. Perintälain voimaantulo vuonna 1999 selkeytti perintää ja sen pelisääntöjä, vaikka toisaalta muutoksia oli ehtinyt tapahtua jo ennen lain voimaantuloakin. Perintää koskevan lainsäädännön tarve nähtiin kuitenkin perintäalalla ilmeisenä, koska kyse oli tuolloin voimakkaasti kasvavasta toimialasta. (Willman 2019, 1). Perintälakia sovelletaan niin kuluttaja- kuin yritysvelallisiin. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen kuitenkin voimassa olevaa lakia ja siihen tehtyjä muutoksia ainoastaan yritysperinnän näkökulmasta.

Velkojan saatavan velalliselta tulee lähtökohtaisesti olla erääntynyt, jotta perintälakia voitaisiin soveltaa. Käytännössä siis, jos velkoja muistuttaa velallista laskun maksamisesta ennen laskun eräpäivää, ei tämän voida vielä katsoa olevan perintää lain tarkoittamassa mielessä. (Willman 2019, 7). Yleisesti ottaen velkojan tulee ilmoittaa laskulla tai sopimuksella määräpäivä (eräpäivä), johon mennessä velallisen tulee suorittaa saatava. Periaatteessa voidaan ajatella, että velan määrää vastaavan summan tulisi olla velkojan käytettävissä viimeistään laskun eräpäivänä. Tosiasiallisesti eräpäivää ei kuitenkaan yleisesti ottaen pidetä täysin määräävänä arvioitaessa maksun oikea-aikaisuutta. (Willman 2019, 9).

Pääsääntönä voitaneen pitää, että maksu katsotaan maksetuksi oikea-aikaisesti, jos se on maksettu eräpäivänä, riippumatta siitä, että suoritus saattaa näkyä velkojan tilillä vasta 1-3 pankkipäivää suorituksen maksamisen jälkeen. Tätä toimintamallia sovelletaan yleisesti ottaen aina perinnän toimenpiteitä suunniteltaessa. (Willman 2019, 9-10).

Perintälain tarkoituksena on turvata niin velallisen kuin velkojan oikeuksia. Lain 1 §:n mukaisesti laissa säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Laissa perinnällä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden pyrkimyksenä on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt saatava velkojalle. (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Perintälain säännökset velvoittavat aina niin velkojaa itseään kuin yhtä lailla velkojan asiamiestä, useimmiten siis perintätoimistoa. Laki on sama niin yksityisille toimijoille kuin julkisyhteisöille. Vastavasti lain säännökset velvoittavat myös velallista. (Willman 2019, 11-13).

Perintälaki on luonteeltaan niin sanottu yleislaki. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että perintälakia ei sovelleta, mikäli samasta asiasta säädetään muualla lainsäädännössä. Toisinaan tästä saattaa aiheutua sekaannuksia, erityisesti sen vuoksi, että erityislaki ei sulje pois yleislakia, vaan perintälakia yleislakina sovelletaan soveltuvin osin myös niissä tilanteissa, kun velalliselta peritään jotakin erityislakiin perustuvaa saatavaa. Esimerkkinä erityislakiin perustuvista saatavista voidaan mainita esimerkiksi niin sanotut valtion saatavat. Perintälain soveltamista ei kuitenkaan muuten ole rajoitettu sen perusteella, millaista saatavaa perintä koskee, tai kuka on velkoja tai velallinen. (Willman 2019, 19).

Perintälakia sovelletaan aina nimenomaan erääntyneen saatavan vapaaehtoiseen perintään. Vapaaehtoinen perintä tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joilla velkoja pyrkii saamaan velalliselta suorituksen ilman asian siirtämistä tuomioistuimenkäsittelyyn. Pääsääntöisesti vapaaehtoinen perintä käynnistetään joko puhelimitse tai kirjeperinnällä. Vapaaehtoisen perinnän eri vaiheita voivat lisäksi olla esimerkiksi reklamaation käsittely, maksusuunnitelmasta sopiminen ja sen valvonta velkojan tai velkojan asiamiehen toimesta, vakuuden asettaminen, luoton

uudelleenjärjestely sekä kaikki muut toimenpiteet, joilla tähdätään siihen, että velalliselta saataisiin suoritus eräänytyneeseen saatavaan. (Willman 2019, 14). Mikäli asia siirretään tuomioistuinmenettelyyn, puhutaan tällöin oikeudellisesta perinnästä.

Velkoja saattaa vapaaehtoisessa perinnässä tehdä myös muita lainsäädännön mahdollistamia toimenpiteitä, jotka ovat kytköksissä velkojan omaan luottopoliittikkaan. Tällainen toimenpide voi olla esimerkiksi velallisen asettaminen luottokieltoon, jolla estetään velallisen mahdollisuudet saada uusia sopimuksia tai tilata lisää tavaroita tai palveluita. Toisena vaihtoehtona velkoja voi myös eräännyttää velallisen sopimuksen, mikäli se on sopimusehtojen mukaisesti mahdollista. (Willman 2019, 14-15). Käyn luottopoliittikkaa sekä sitä, miten se liittyy perintään, tarkemmin läpi luvussa 3.5.2.

Perintälain tarkoittamaa vapaaehtoista perintää eivät ole edellä todetun mukaisesti saatavan velkominen tuomioistuinmenettelyssä, eikä myöskään pantin realisointi, saatavan periminen konkurssimenettelyn kautta tai takaisinotto-oikeuden käyttäminen (Willman 2019, 15).

Mikäli velalliselta ei saada suoritusta vapaaehtoisen perinnän kautta, voidaan saatavan perintää jatkaa oikeudellisen perinnän kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että velkoja tai velkojan asiamies laatii käräjäoikeudelle haastehakemuksen, ja maksamattomalle velalle haetaan käräjäoikeuden antama velkomustuomio. Tuomion saamisen jälkeen asia voidaan siirtää edelleen ulosottoviranomaisen perittäväksi. (Visma 2023). Perintälakia ei sovelleta velkomusasian oikeudenkäynnissä, koska oikeudenkäyntiä koskeviin asioihin sovelletaan oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Toisaalta, se että velkomusasia on vireillä käräjäoikeudessa, ei sinänsä estä vapaaehtoisen perinnän jatkamista oikeudenkäynnin rinnalla, jolloin perintälain säädöksiä sovelletaan edelleen tähän vapaaehtoiseen perintään. Perintälaki ei koske myöskään ulosottoviranomaisen toimintaa, vaan siitä säädetään ulosottokaarella (705/2007). (Willman 2019, 20). En käsittele tässä opinnäytetyössä oikeudellisen perinnän toimenpiteitä ja vaiheita.

3.2 Käsitteet velkoja ja velallinen

Perintälaissa usein toistuvat käsitteet ovat velkoja ja velallinen. Koska erityisesti käsite velkoja on tässä opinnäytetyössä olennainen, tulee sen käsite ymmärtää kuten yhtä lailla myös velallisen käsite.

Velkojaa käsitteenä voidaan kuvata esimerkiksi siten, että kun myydään tavaraa tai palvelua ja hinta siitä on sovittu maksettavaksi vasta myöhemmin laskulla, käytetään myyjästä nimitystä velkoja. Mahdollisen kolmannen osapuolen tullessa mukaan tähän prosessiin ei asetelma muutu. Jos siis velkojan lukuun toimii esimerkiksi perintätoimisto, ovat osapuolet edelleen samat. (Willman 2019, 11). Velkojan käyttäessä kolmatta osapuolta, yleensä siis perintätoimistoa, apuna saataviensa perinnässä, puhutaan perintätoimistosta tällöin velkojan asiamiehenä tai toimeksisaajana, ja alkuperäinen velkoja on tällöin toimeksiantaja (Willman 2019, 13).

Velkoja voi myös vaihtua. Esimerkki tästä on, kun takaaja käyttää takautumisen eli regressioikeuttaan, jolloin takaajasta tulee uusi velkoja. Tässä tilanteessa velkasuhteen osapuolia ovat alun perin olleet lainanantaja ja -saaja. Takaaja taas on antanut omavelkaisen takauksen lainansaajan puolesta. Jos laina erääntyy maksettavaksi ja lainansaaja osoittautuu maksukyvyttömäksi, voi lainanantaja vaatia suoritusta takaajalta. Takaaja taas voi suorituksen velkojalle maksettuaan velkoa saatavaa regressioikeuden nojalla lainanottajalta, eli siltä, kenen puolesta takaus on annettu. (Willman 2019, 11).

Vastaavasti määriteltynä velallinen on yksi perintätoimien osapuolista, eli se taho, joka on esimerkiksi ostanut tavaran tai palvelun toiselta osapuolelta ja saa myöhemmin tästä laskun. Huomioitavaa on kuitenkin, että sen lisäksi että edellä todetun mukaisesti velkoja voi vaihtua, niin myös velallinen voi vaihtua. Tällainen voi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa ostaja maksaa ostoksensa rahoitusyhtiön tarjoamalla luottokortilla. Tällöin myyjän eli velkojan näkökulmasta velalliseksi vaihtuu rahoitusyhtiö, ja toisaalta taas alkuperäisen asiakkaan velkojaksi vaihtuu samainen rahoitusyhtiö. (Willman 2019, 11).

Lakiin on kirjattu velalliselle tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka syntyvät niissä tilanteissa, kun velallinen jättää velkojan saatavan maksamatta, ja tästä laiminlyönnistä seurauksena ovat velkojan jatkotoimet, eli toisin sanoen saatavan perintä (Willman 2019, 13).

3.3 Yrityserinnän ja kuluttajaperinnän keskeisimmät erot

Yrityssaataavalla tarkoitetaan saatavaa, joka on syntynyt elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa. Yrityserinnästä on siis kyse silloin, kun erääntyneen saatavan perintä kohdistetaan muuhun kuin kuluttajan asemassa olevaan velalliseen. Tällaisia yrityserinnän kohteita voivat olla yritys, liikkeenharjoittaja, yhdistys, asunto-osakeyhtiö tai verotusyhtymä. Yrityssaatava voi olla yksityis- tai julkisoikeudellinen. (Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019, 3). Kuluttajasaataavalla taas tarkoitetaan saatavaa sellaiselta luonnolliselta henkilöltä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten (Willman 2019, 29).

Yritys- ja kuluttajasaatavien perinnässä huomioitavaa on, että yleisen käsityksen mukaan kuluttaja on aina lähtökohtaisesti heikommassa asemassa verrattuna elinkeinonharjoittajaan (yritykseen). Tämä johtuu siitä, että elinkeinonharjoittajalla on käytännössä aina paremmat taloudelliset resurssit ja asiantuntemus, mitä tulee muun muassa perintätoimenpiteisiin. (Willman 2019, 24-25). Kuluttaja ei välttämättä osaa arvioida esimerkiksi sitä, ovatko häneen kohdistetut perintätoimenpiteet asianmukaisia (Willman 2019, 26). Tärkeää on myös huomata, että osa kuluttajien hankinnoista on usein niin sanottuja välttämättömyshyödykkeitä, kuten esimerkiksi asumiskulut, vesi ja sähkö. Näin ollen kuluttaja saattaa olla hyvin haavoittuvassa asemassa, mitä tällaisten saatavien perintään tulee. Kuluttajan aseman vuoksi tällaisista oikeussuhteista on säädetty laajasti muun muassa kuluttajansuojalaissa. (Willman 2019, 24-25).

Perintälaissa käytetään yrityssaatavista nimeä ”muut kuin kuluttajasaatavat”, eli laki ei varsinaisesti tunne käsitettä yrityssaatava. Kuluttajasaatava taas on määriteltä perintälain 3 §:ssä siten, että sillä tarkoitetaan laissa sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle eli yksityishenkilölle. Lisäksi kuluttajasaatavaksi rinnastetaan myös luotto, jonka joku muu taho kuin elinkeinonharjoittaja on myöntänyt kuluttajalle lainana, maksuylkkäyksenä tai vastaavana järjestelyinä, mikäli elinkeinonharjoittaja on välittänyt luoton kuluttajalle. Olennaista on myös huomioida, että kuluttajasaatavaa koskevia lain säännöksiä tulee noudattaa myös silloin, kun peritään yksityishenkilöltä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai vaihtoehtoisesti julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Yritys- ja kuluttajaperinnän keskeinen ero on perinnän etenemisnopeus. Yrityksperinnässä perintäkirjeiden lähettäminen voi tapahtua kuluttajaperintää nopeammissa tahdissa ja maksua voidaan vaatia heti (Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019, 4). Yrityksperinnässä maksun laiminlyönti aiheuttaa huomattavasti nopeammin maksuhäiriömerkinnän kuin kuluttajaperinnässä. Toisaalta yrityksperinnässä huomioitavaa on myös, että maksuvaatimuksen lähettäminen saattaa edellyttää yrityksperinnässä jonkin verran laajempaa selvitystyötä kuin kuluttajaperinnässä (Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019, 8).

Sinänsä edellä mainittua selvitystyötä ei kuitenkaan ole millään tavoin eikä esimerkiksi lakiin perustuen pakollista yrityksperinnässä tehdä. Usein kuitenkin tämä taustaselvitystyö helpottaa itse perintää. Käytännössä siis ennen maksuvaatimuksen lähettämistä voidaan yrityksperinnässä esimerkiksi selvittää velallisen taloudellista tilannetta ja aiempaa maksukäyttäytymistä, ja valita sen perusteella perintään parhaiten soveltuva perintäkeino. Velallisen taloudelliseen tilanteeseen suhteutettu perintäkeino on yleensä myös velallisen oman edun kannalta paras vaihtoehto. (Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019, 8).

Keskeinen ero yritys- ja kuluttajasaatavien perinnässä on myös se, että yritys- saatavia on mahdollista periä maksuvaatimuksen jälkeen trattaperinnällä tai

viime kädessä konkurssiperinnällä eli konkurssiuhkaisella maksukehotuksella. Trattaa ei saa käyttää kuluttajasaatavien perintään, eikä yksityishenkilöä voida asettaa konkurssiin, ellei kyse ole yksityisestä elinkeinonharjoittajasta eli toimijanimen yritystoiminnasta.

Trattaa eli julkisuusuhkaista maksukehotusta saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman yrityssaatavan perintään ja sen tulee aina olla kirjallinen. Tratta tarkoittaa, että velkoja vaatii velalliselta maksua tietyssä määräajassa sillä uhalla, että maksusuorituksen laiminlyönti aiheuttaa tratan protestoinnin, eli velalliselle maksuhäiriömerkinnän luottotietorekisteriin. Tratta onkin erittäin tehokas yritysverinnän toimenpide nimenomaan julkisuusuhan ja maksuhäiriömerkintäuhan vuoksi. (Willman 2019, 173).

Huomioitava on myös, että yritysverinnässä jo pelkkä tratan lähetys aiheuttaa velalliselle maksuviivemerkinnän luottotietorekisteriin, ja jo sillä voi olla negatiivisia vaikutuksia velalliselle. Tämä maksuviivetieta ei siis ole sama kuin maksuhäiriömerkintä, vaan maksuhäiriömerkinnän niin sanotusti lievempi versio, josta käytetään myös nimitystä maksutapatieto. Jo pelkkä negatiivinen maksutapatieto saattaa kuitenkin vaikuttaa yrityksen luottoluokitukseen, joka taas vaikuttaa luotonantajien arviointiin yrityksen maksukyvyistä. Perintäalan toimijat käyttävätkin usein yhtenä tehokkaana yritysverinnän toimenpiteenä maksuvaatimusta, jossa ilmoitetaan, että maksun laiminlyönnistä seuraa tratan lähetys ja maksuviivemerkinnän syntyminen. Näin ollen yritysverallinen voi välttyä maksuviivemerkinnältä maksamalla saatavan vaaditun eräpäivän puitteissa. (Willman 2019, 174).

Tiivistettynä voidaan todeta, että kuluttajasaatavien perintä on vielä yritysverinnääkin tarkemmin säädeltyä edellä mainituista syistä, ja laki asettaa kuluttajaverinnälle huomattavasti enemmän rajoituksia ja määräyksiä perintätoimenpiteiden osalta. Yritysverinnässä taas vaihtoehtoja perintätoimenpiteille on yleensä enemmän, perintää voidaan edistää nopeammin ja velallista voidaan painostaa verinnässä enemmän, esimerkiksi konkurssiuhkaisella maksukehotuksella. Toisaalta yritysverintään liittyy usein enemmän riskejä muun muassa sen vuoksi,

että yritys voi ajautua konkurssiin tai yrityssaneeraukseen velkojan näkökulmasta suhteellisen yllättäenkin, jolloin tämä riski realisoituu velkojalle yllättävinä luottotappioina.

3.4 Hyvä perintätapa ja sen merkitys perinnässä

Niin yritys- kuin kuluttajaperinnässä todella keskeinen ja perintää aina vahvasti ohjaava lainkohta on perintälain (513/1999) 4 §:ssä mainittu käsite hyvä perintätapa. Hyvästä perintätavasta säädetään kyseisessä lainkohdassa muun muassa seuraavasti: ”Perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin”. Edelleen kyseisessä lainkohdassa todetaan, että ”Perinnässä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista, aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa eikä vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa”. Myöskään vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Kun katsotaan asiaa velkojan näkökulmasta, on selvää, että jos perintätoimenpiteisiin joudutaan ryhtymään, on kyseessä velallisen puolelta sopimusrikkomus, koska selvää ja riidatonta saatavaa ei ole maksettu (Willman 2019, 40). Käytännössä tällaisessa tilanteessa velkojalla on täysi oikeus ryhtyä perimään saatavaansa, eikä tätä voida pitää kyseenalaisena. Käsite hyvä perintätapa vaikuttaa kuitenkin todella vahvasti siihen, miten perintätoimintaa nykypäivänä harjoitetaan.

Käsite hyvä perintätapa on ennen kaikkea velkojan kannalta olennainen, koska se käytännössä asettaa rajaukset kaikille toimenpiteille, joita velkoja voi velalliseen kohdistaa. Hyvä perintätapa voidaankin kuvata pelisäännöiksi, joita velkojan tulee noudattaa, jotta perintäprosessi voidaan hoitaa huomioiden sekä velallisen että velkojan oikeudet ja velvollisuudet. (Willman 2019, 40). Kun puhutaan

hyvän perintätavan vastaisesta tai muuten velallisen kannalta sopimattomasta menettelystä, voidaan tämän lauseen tiivistettynä todeta tarkoittavan sitä, että kaikenlainen velallisen näkökulmasta epäasiallinen tai niin sanotusti harmaalla alueella oleva toiminta on velkojan puolelta ehdottomasti kiellettyä.

Hallituksen esityksessä 199/1996 on todettu, että perinnän tulee aina olla asiallista, tahdikasta ja velallisen yksityisyyttä kunnioittavaa. Hallituksen esityksessä on todettu lisäksi, että kun kyse on ammattimaisesta perinnän harjoittamisesta eli käytännössä perintätoimistojen toiminnasta, voidaan hyvälle perintätavalle asettaa erityisiä vaatimuksia. (HE 199/1996, Willman 2019, 43). Tämän korostetun velvollisuuden noudattaa hyvää perintätapaa lähtökohtana on myös se, että sen tulisi lisätä yleistä luottamusta perintätoimintaa kohtaan (Willman 2019, 43). Yleisellä tasolla on myös pidetty erittäin tärkeänä luoda perintäalalle normit, jotka määrittelevät perinnässä hyväksyttävän ja kielletyn menettelyn rajat (Willman 2019, 41). Nykylainsäädännöllä pyritään tukemaan näiden normien muodostumista niin hyvin kuin mahdollista.

Maksujärjestelyllä tarkoitetaan perinnässä yleisesti ottaen tilannetta, jossa velallinen ei huonon maksukykynsä vuoksi kykene suorittamaan saatavaa velkojalle ajallaan. Tällaisessa tilanteessa velallinen yleensä pyytää velkojalta joko eräpäivän siirtämistä tai vastaavaa maksun lykkäämistä, tai mahdollisuutta maksaa velka erissä maksusuunnitelmalla. Luonnollisesti velan vapaaehtoinen suorittaminen on kaikkien osapuolten kannalta järkevintä. Vastuullisella suhtautumisella maksujärjestelyihin viitataan siihen, että jos velallinen on halukas sopimaan maksusuunnitelmasta, tulee velkojan lähtökohtaisesti suhtautua velallisen pyyntöön myönteisesti ja pyrkiä edistämään maksusuunnitelmaneuvoitteluja, mikäli velallinen kykenee esittämään realistisen ehdotuksen velan takaisinmaksuaika- taulusta. (Willman 2019, 56-57).

Urpiola (2016) on pro gradu -työssään kuitenkin todennut, että vaikka edellä mainittu säädös tuleekin sovellettavaksi sekä yritys- että kuluttajasaatavien perinnässä, ei säädös estä sitä, että yrityssaatavien perinnässä maksujärjestelyihin on mahdollista suhtautua tiukemmin. Yrityssaatavien perinnässä saattaa

olla mahdollista, että perintää on velkojan edun turvaamiseksi välttämätöntä edistää nopeasti, eikä perinnän tällöin voida katsoa olevan hyvän perintätavan vastaista. (Urpiola 2016, 41). Yrityssaatavien perinnässä saattaa esimerkiksi esiintyä tilanteita, että velallinen pyrkii systemaattisesti erilaisilla maksusuunnitelmaehdotuksilla viivästyttämään perinnän etenemistä ja velkojan toimenpiteitä, ilman että velallisella todellisuudessa on realistisia mahdollisuuksia suorittaa velan maksamisesta. Tällöin velkojalla on oikeus edetä saatavansa perinnässä viipymättä nimenomaan oman etunsa turvaamiseksi.

Vastuullinen suhtautuminen maksujärjestelyihin ei siis tarkoita sitä, etteikö velkoja voisi periä saataviaan normaalin perintäprosessinsa mukaisesti, eikä myöskään sitä, että velkojan tarvitsisi suostua velallisen pyyntöihin tai ehdotuksiin. Myöskään se, että velkojan tulee suhtautua vastuullisesti maksujärjestelyihin, ei tarkoita sitä, että velkojan oikeuksia heikennettäisiin. Enemmänkin kyse on siis siitä, että velkojan tulee tarkastella velallisen tilannetta yksilöllisestä näkökulmasta, eikä esimerkiksi kieltäytyä systemaattisesti kaikista velallisen maksusuunnitelmaehdotuksista. (Willman 2019, 56-57). Velkojan tulee siis vähintäänkin antaa velalliselle mahdollisuus esittää oma ehdotuksensa velan takaisinmaksuaikataulusta, vaikkakaan velkojan ei ole välttämätöntä ehdotukseen suostua.

Olennainen asia hyvää perintätapaa tarkasteltaessa on myös se, että velkoja ei saa perinnässä koskaan antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seurauksista tai muista seikoista, jotka ovat velalliselle merkityksellisiä. Esimerkki harhaanjohtamisesta on esimerkiksi se, että velalliselle ei perintäkirjeiden sisällöstä käy ilmi, mikä taho saatavaa perii ja missä vaiheessa perintä on (Willman 2019, 58). Toisena esimerkkinä totuudenvastaisista tai harhaanjohtavista tiedoista voidaan mainita se, että velalliselle kerrotaan maksun laiminlyönnin seurauksena olevan maksuhäiriömerkintä, vaikka merkinnän syntymiselle ei olisi tosiasiallisesti edellytyksiä (Willman 2019, 59). Toisaalta velkojataholta tulevan asiallisen informaation maksun laiminlyönnin seurauksista on kuitenkin katsottu olevan hyväksyttävä painostuskeino perinnässä (Willman 2019, 60).

Kun puhutaan kohtuuttomista tai tarpeettomista kuluista ja tarpeettomasta haitasta, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että velkojan tulee noudattaa saataviensa perinnässä eräänlaista suhteellisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa, että perintätoimenpiteet on suhteutettava tilanne kokonaisuutena arvioituna, eikä esimerkiksi pääomaltaan huomattavan pienen saatavan perintä saisi olla tarpeettoman aggressiivista tai ankaraa. (Willman 2019, 68).

Kohtuuttomien kulujen kerryttämiseksi voidaan katsoa esimerkiksi tilanne, jossa velalliselle lähetetään toistuvia maksumuistutuksia tai -vaatimuksia lyhyellä aikavälillä, tai jos maksuvaatimuksen tiedoksiantoon käytetään haastemiestä ilman perusteltua syytä (Willman 2019, 69, 71). Toisaalta edellä mainittuja menettelmiä ei automaattisesti katsota perusteettomiksi, jos esimerkiksi tiedossa on, että velallisella on tapana tietoisesti vältellä velkojan yhteydenottoja. Esimerkkinä tarpeettoman haitan aiheuttamisesta voidaan mainita myös se, jos yhteydenotto saatavan perintää hoitavaan tahoon on tehty kohtuuttoman vaikeaksi esimerkiksi huomattavan suppeilla yhteystiedoilla tai huomattavan rajoitetuilla asiakaspalvelun aukioloajoilla. (Willman 2019, 71).

Velallisen yksityisyyden suojaan liittyy vaitiolovelvollisuus, joka koskee kaikkia niitä tahoja, jotka ovat saaneet tietoonsa velallisen tai velalliseen kytköksissä olevien tahojen taloudellista asemaa koskevia tietoja tai henkilökohtaisia tietoja, kuten tietoja terveydentilasta. Vaitiolovelvollisuus koskee niin asiakirjojen salassapitovelvollisuutta kuin myös muuta kuin kirjallisessa muodossa olevaa tietoa. Lisäksi velallisen tiedot on suojattava ja perintää harjoittavalla taholla tulee olla tiedot siitä, miten tietojen asianmukaisesta suojaamisesta on huolehdittu. (Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019, 6). Tiivistettynä voidaankin todeta, että perintätoimenpiteiden kohteeksi joutuminen on kunkin velallisen yksityisasia, eikä siitä saa ilmoittaa ulkopuolisille ilman velallisen itsensä suostumusta (Willman 2019, 92).

Olennaista on lisäksi huomata, että vanhentunutta tai muuten lakannutta saatavaa ei saa periä. Yleisimmin saatava vanhenee ajan kulumisen perusteella. Saatavien vanhentumisesta on säädetty laissa velan vanhentumisesta

(728/2003), joka on luonteeltaan yleislaki ja sen säädöksistä ei saa poiketa siten, että asiasta aiheutuisi vahinkoa velalliselle (Willman 2019, 105).

Leikkola (2015) on todennut, että ennen kuin kielto vanhentuneen velan perimisestä lisättiin lakiin, oli vanhentuneen velan perintää mahdollista jatkaa velkojan toimesta. Velallinen saattoi tällöin maksaa velan pois jopa painostuksen alla varmistaakseen, että maksamattomuudesta ei seuraa maksuhäiriömerkintää tai muita kielteisiä vaikutuksia. (Leikkola 2015, 23). Leikkola kuitenkin viittaa tällä kuluttajasaatavien perintään. Yleisesti ottaen yritykset saattavat olla oikeuksistaan kuluttajavelallisia paremmin tietoisia, mitä perintään tulee. Toisaalta oman kokemukseni mukaan tämä koskee erityisesti suurempia yrityksiä, ja pienemmillä yrityksillä saattaa yhtä lailla kuluttajien tapaan olla epäselvyyttä esimerkiksi siitä, mitä tietyt perintätoimenpiteet tarkoittavat ja mitä seurauksia niillä on.

3.5 Perinnän rooli organisaatiossa

3.5.1 Perinnän merkitys osana saatavienhallinnan prosessia

Perintälain muutosten vaikutusten ymmärtämiseksi on tärkeää ymmärtää, mikä on perinnän merkitys osana yrityksen saatavienhallinnan prosessia. Lisäksi on tärkeää ymmärtää, miten velkojayrityksen tekemät perintätoimenpiteet vaikuttavat velkojan omaan liiketoimintaan joko lyhyellä tai pidemmällä tähtäimellä.

Kun tarkastellaan yleisellä tasolla organisaation kassanhallintaa ja maksuvalmiutta, vaikuttavat siihen luonnollisesti monet eri seikat. Leppiniemi & Lounasmeri (2023) nostavat esiin, että yrityksen rahoitusreserviin sitoutuneen rahamäärän kannalta olennainen erä on käteiskassan ohella yrityksen saamiset. Saamisiin sitoutuneeseen rahamäärään taas vaikuttaa kassaanmaksuketjun pituus, joka on riippuvainen muun muassa organisaation laskutusrutiinista ja maksuehto- sekä perintäkäytännöistä (Leppiniemi & Lounasmeri 2023).

Keinoja muuttaa asiakkaan maksukäyttäytymistä ovat esimerkiksi asiakkaan maksunopeuden muuttaminen, johon voidaan vaikuttaa muun muassa laskutuksen ja perinnän keinoin. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi laskutusaikataulun muuttaminen, eli laskutetaan asiakkaita esimerkiksi jatkossa viikoittain aiemman kahden viikon välein tapahtuneen laskutuksen sijaan. Maksuehdoista ja maksuajasta taas tulisi sopia jo ennen luottokaupan aloittamista. Perinnän kannalta on erittäin tärkeää, että laskujen eräpäivät on määritelty selkeästi. Keskeistä on myös, että asiakkaan ylittäessä maksuehdot, tulee ne sanktioida riittäväällä viivästyskorolla, joka veloitetaan asiakkaalta. Viivästyskoron määrä on yksilöitävä joko sopimuksessa tai laskussa. (Leppiniemi & Lounasmeri 2023).

Koska oikea-aikaisella saatavien perinnällä voidaan vaikuttaa yrityksen omaan kokonaiskannattavuuteen ja maksukykyyn, on perinnän aloittamisen osalta olennainen asia sen tehokkuus ja systemaattisuus. Mikäli yrityksen oma asiakas ajautuu maksuvaikeuksiin, on tärkeää olla ensimmäisten tilanteen havainneiden velkojien joukossa. Toisaalta myös perinnän aloittamisessa ja perintäkeinojen valinnassa tulee käyttää harkintaa ja luonnollisesti myös hyvää perintätapaa. Leppiniemi & Lounasmeri (2023) myös toteavat, että perintää käynnistettäessä tulisi perintätoimenpiteiden kannattavuudesta laatia laskelma, jossa kustannuksina ovat odotettavissa olevat luottotappiot ja korkomenetykset ja tuotona liberaalin perintäpolitiikan aikaansaaman myynnin kate. (Leppiniemi & Lounasmeri 2023).

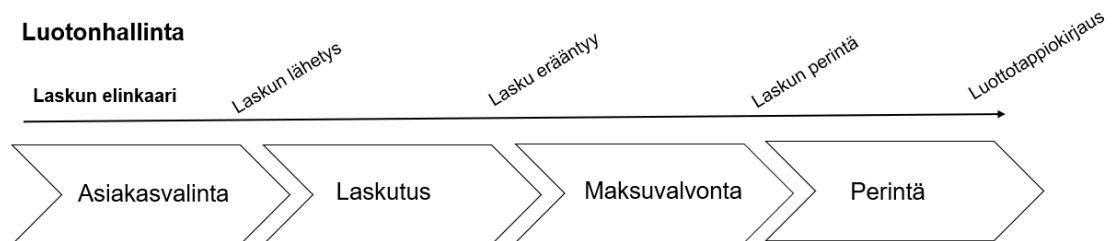
Sinänsä Leppiniemen ja Lounasmeren perustelu perintätoimenpiteiden kannattavuuden arvioinnista on perusteltu. Tilanne, joka voi toistua kokemukseni mukaan aika ajoin, on se, että velkojan tulee arvioida, missä määrin ja miten usein se kohdistaa määrältään huomattavan pieneen saatavaan perintätoimenpiteitä. Erityisesti tilanteessa, jossa erääntyneitä saatavia on paljon, on velkojan kannalta tuottavampaa periä ensisijaisesti niitä saatavia, jotka ovat euromääräisesti suurempia. Toisaalta taas pidän käsitettä liberaali perintäpolitiikka tietyssä määrin kyseenalaisena, koska se saattaa johtaa pahimmillaan tilanteeseen, jossa luottopolitiikkaa löyhennetään jopa liiaksi. Tämä taas saattaa aiheuttaa sen, että

asiakaskunnassa lisääntyvät huonot maksajat, joka edelleen johtaa sekä perintätoimenpiteiden että perinnän kustannusten lisääntymiseen, ja lopulta myös luottotappioiden lisääntymiseen.

3.5.2 Luotonhallinta ja luottopolitiikka

Tahvanainen (2020) määrittelee luotonhallinnan käsitteenä siten, että siihen kuuluvat kaikki yrityksen myyntisaamisten kotiuttamiseen liittyvät toimenpiteet, joita ovat esimerkiksi asiakasvalinta, laskuttaminen ja saatavien perintä (Tahvanainen 2020, 16).

Yksinkertaistettuna laskun elinkaari näyttää seuraavalta. Perintä- ja maksuvalvontavaiheeseen siirrytään, kun lasku on eräännytynyt ja edelleen maksamatta.

Kuvio 4. Luotonhallinta ja laskun elinkaari. Mukailten Tahvanainen 2020 (15).

Lehtosen ym. mukaan luottopolitiikka tarkoittaa yksinkertaistettuna sitä, mikä on organisaation toimintatapa myönnettäessä luottoa asiakkaalle. Yksinkertaisimmillaan luottopolitiikka voi olla sitä, että organisaatio myy kaiken vain ja ainoastaan käteiskaupalla. Pääsääntönä voidaan pitää, että kyse on käteiskaupasta, ellei muuta ole sovittu. (Lehtonen, Mökkönen, Töyrylä, Seulu & Tammenkoski 2023). Käytännössä vain käteiskauppaan perustuva luottopolitiikka lienee nykyäänä suhteellisen harvinainen. On myös muistettava, että heti kun yrityksen oman toimituksen ja asiakkaalta maksun saamisen välillä on pienikin, vaikka

vain päivien viive, kyse on jo silloin luottokaupasta. Tällöin myös luottopolitiikalle on tarvetta, jotta yrityksen omat saatavat saadaan turvattua. (Lehtonen ym. 2023).

Luottopolitiikan suunnittelussa olennaista on aloittaa siitä, paljonko organisaatio kykenee ja sen on mahdollista sietää luottotappioita, eli saatavia, joihin ei saada suoritusta joko velallisen huonon maksukyvyyn tai lopullisen maksukyvyttömyyden (konkurssi) vuoksi. Luottopolitiikkaa ei ole mahdollista tehdä niin sanottuna malliluottopolitiikkana, joka toimisi jokaiselle organisaatiolle. Luottopolitiikka on siis aina yritysکوhtainen, ja siihen vaikuttavat muun muassa seuraavat seikat: myydäänkö yrityksille vai kuluttajille, myydäänkö tavaraa vai palveluja, mitä tavaraa tai palvelua myydään, mikä on kertakaupan koko, onko saatavalle mahdollista saada vakuuksia, asiakkaiden kokonaislukumäärä ja asiakkaiden koko, toimialan kilpailutilanne ja kannattavuus, sekä toimialan kauppatavat yleisesti. (Lehtonen ym. 2023).

Kun luotonhallinta ja luottopolitiikka on hyvin hoidettua, se usein sekä helpottaa perintää, että mahdollisesti jopa myös vähentää sen tarvetta. Perinnän ja luotonhallinnan keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa asiakasluototus, tilinavaus, asiakassopimukset, laskutus, vapaaehtoinen ja oikeudellinen perintä sekä konkurssi-, yrityssaneeraus- tai ulosottomenettely (Lehtonen ym. 2023).

Luottopolitiikassa olennaista on, että sen tekemiseen tulisi osallistua henkilöitä kaikilta organisaation osa-alueilta. Ylimmällä johdolla on näkemys siitä, mikä on siedettävä luottotappioiden taso. Taloushallinnon osaajilla taas on tietämystä siitä, paljonko organisaatio kestää mahdollisia luottotappioita. Myynnillä on paras tietämys nykyisistä ja mahdollisista tulevista asiakkaista sekä yritysten välisestä kilpailutilanteesta. Perinnän rooli luottopolitiikassa taas on se, että perinnällä on paras näkemys siitä, mitä tietoja asiakkaasta tulee ennen tarjouksen tai luottopäätöksen tekoa tarkistaa. Kun organisaation eri tahot ovat mukana päätöksenteossa, saadaan kaikki myös sitoutumaan yhteiseen luottopolitiikkaan.

(Lehtonen ym. 2023). Tämä kuvaa hyvin sitä, että luotonhallinnan ja tietyllä tapaa myös perinnän toimenpiteet alkavat itse asiassa jo siitä, kun organisaatiossa päätetään, kenelle tullaan myymään luotolla.

Luottopolitiikkaan tulee sisältyä muun muassa luottopäätöksen tekemiseen liittyvät ohjeet, mikäli siis on se tilanne, että asiakkaalle on päätetty myydä luotolla. Lisäksi luottopolitiikan tulee sisältää laskutukseen liittyvät rutiinit, kuten esimerkiksi sen, monentenako päivänä laskun lähettamisestä on laskun eräpäivä. Kun asiakkaalle myydään luotolla, sisältyy tähän aina vähintään jonkin suuruinen riski siitä, että asiakas ei maksakaan laskua eräpäivänä. (Lehtonen ym. 2023). Tällöin korostuu perinnän rooli.

Luottopolitiikan pelisääntöihin liittyvä todella keskeinen asia on lisäksi perintään liittyvät toimenpiteet. Tällaisia ovat muun muassa muistutuslaskun lähettämisen ajankohta sekä se, koska muistutuslaskun erääntymisen jälkeen aloitetaan varsinainen perintä. Lisäksi perinnän eteneminen ja perintäorganisaatio ovat olennainen osa luottopolitiikkaa. Tähän liittyy myös se, hoitaako organisaatio saata viensa perinnän itse, vai käytetäänkö perinnässä apuna ulkopuolisia palveluita, eli esimerkiksi perintätoimistoa. Muistettava myös on, että luottopolitiikan tulee olla riittävän tiukka: tiukka luottopolitiikka antaa organisaatiosta myönteisen kuvan niille velallisille, jotka hoitavat asiansa hyvin eli maksavat laskunsa. Yhtä lailla tiukka luottopolitiikka myös ehkäisee huonojen maksajien kertymisen asiakaskuntaan. (Lehtonen ym. 2023).

Perinnän merkitys saatavienhallinnan kokonaisprosessin kannalta on siis keskeinen, vaikkakin perintään liittyy väistämättä välttämättömänä riskinä myös luottotappiot. Toisaalta Lehtonen ym. (2023) toteavat, että suurimmat tappiot tapahtuvat usein jo ennen luoton myöntämistä tai sopimuksen tekemistä asiakkaan kanssa. Tämä liittyy siihen, että asiakasvalintaan tulisi kiinnittää huomiota jo ennen varsinaisen sopimuksen tekemistä. Erityisesti yrityksen maksukykyisyyttä on mahdollista selvittää ennakkoon nykypäivänä useista lähteistä melko luotettavasti. Tämä luonnollisesti aiheuttaa lisätyötä ja lisäkustannuksia, mutta

toisaalta nämä etukäteen tehdyt toimenpiteet ovat usein kokonaisuutta tarkastellessa kuitenkin parempi vaihtoehto kuin turhaan tehdyt myynnin toimenpiteet tai vaihtoehtoisesti luottotappio. Selvää siis on, että paras vaihtoehto olisi selvittää ostajan taustoja ja maksukykyisyyttä jo ennen kaupantekoa. (Lehtonen ym. 2023).

Muistettava kuitenkin on myös, että täysin riskitöntä sopimusta ei käytännössä ole mahdollista tehdä, eikä minkäänlainen asiakkaan taustojen selvittely, sopimusmalli tai velalle asetettu vakuus yksinään takaa sopimuksen riskittömyyttä eikä estä sitä, ettei luottotappioita kuitenkin voisi syntyä. Liiallisuuksiin meno riskejä välttellessä saattaa jopa aiheuttaa sen, ettei liiketoiminta enää ole kannattavaa. Näin ollen jokaisen organisaation onkin tiedostettava riskit, ja tämän jälkeen päätettävä, mikä on siedettävä riskin määrä kussakin sopimuksessa tai liiketoiminnassa yleisesti. (Lehtonen ym. 2023).

3.6 Yritysverintää koskevat aiemmat lakimuutokset

Ennen vuoden 2022 lakimuutoksia perintälakiin on 2000-luvun aikana tehty alla mainitut yritysverintään vaikuttaneet muutokset. En ole huomionnut näissä lakimuutoksissa niitä muutoksia, jotka ovat olleet ainoastaan väliaikaisesti voimassa tietyllä aikavälillä.

- määritelmät (perintälaki 3 a §)
- hyvä perintätapa (perintälaki 4 §)
- velallisen oikeus saada tietoja (perintälaki 4 a §)
- maksuvelvollisuuden kiistäminen (perintälaki 4 b §)
- perintäkulujen korvaaminen (perintälaki 10 §)
- varojen kohdentaminen saatavan osille (perintälaki 11 a §)
- korvausvastuu (perintälaki 15 §)

(Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintälain 3 a §, joka koskee määritelmiä, on tarkentanut, mitä perintälaissa on käytännössä tarkoitettu tietyillä termeillä. Nämä termit ovat olleet ”suoraan ulosottokelpoinen saatava” ja ”pysyvä tapa”. Suoraan ulosottokelpoisella saatavalla tarkoitetaan perintälaissa sellaista saatavaa, joka saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoperustetta siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Pysyvä tapa taas tarkoittaa perintälain mukaan tiedonannon toimittamista vastaanottajalle (velalliselle) henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottajan on mahdollista tallentaa se muuttumattomana. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintälain 4 § (hyvä perintätapa) liittyy keskeisesti myös yritysverintään. Olen käynyt tämän lainkohdan edellä luvussa 3.4 läpi. Käytännössä lakiin lisätty säädös hyvästä perintätavasta ja sen edellytyksistä on tarkoittanut sitä, että on hattu täsmentää ja kirjata lakiin, mitä hyvä perintätapa käytännössä tarkoittaa tai mitkä velkojan toimet ovat hyvän perintätavan vastaisia.

Perintälain 4 a §:ssä on säädetty velallisen oikeudesta saada tietoja velkojalta. Käytännössä tämä tiedonsaantioikeus tarkoittaa sitä, että velkojan tulee pyynnöstä toimittaa velalliselle tiedot velallisen velkojen kokonaismäärästä ja perusteista, erittely velkojan saatavista velalliselta, sekä selvitys saatavalle kertyneistä koroista ja kuluista. Mikäli velallinen pyytää tällaista selvitystä useammin kuin kerran vuodessa, velkojalla on oikeus saada velalliselta kohtuullinen korvaus niistä kustannuksista, joita tällaisen selvityksen laatimisesta on kertynyt. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Maksuvelvollisuuden kiistämistä koskeva lainkohta 4 b § tarkoittaa, että velkoja ei saa jatkaa perintää, mikäli velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa. Velkojalla on kuitenkin oikeus jatkaa perintää kiistämisestä huolimatta, jos velallinen ei esitä minkäänlaisia perusteita kiistämiselle tai vetoaa johonkin sellaiseen perusteeseen, jolla ei ole vaikutusta maksuvelvollisuuteen. (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Leikkola (2015) on tähän liittyen todennut, että kyseisellä lakimuu-

toksella on nimenomaisesti haluttu turvata velallisen oikeuksia. Velkojan näkökulmasta tämä taas tarkoittaa sitä, että velallisen kiistäessä maksuvelvollisuutensa, tulee velkojan siirtää asia tuomioistuimen ratkaistavaksi eli oikeudelliseen perintään. (Leikkola 2015, 23).

Urpiola (2016) on puolestaan nostanut esiin, että maksuvelvollisuuden kiistämistä koskeva säännös saattaa lisätä reklamaatioiden määrää ennen kaikkea perintätoimistoissa, nimenomaan sen vuoksi, että kiistämisen perusteille ei voida asettaa kovin yksilöityjä vaatimuksia. Reklamaatioiden lisäksi myös haastehakemusten määrän on voitu olettaa lisääntyvän, koska velallisen kiistäessä saatavan vaikka vain osittain, on saatavan perintää mahdollista jatkaa vain oikeusteitse. (Urpiola 2016, 45).

Arvioni mukaan edellä mainittu lakimuutos velkojan näkökulmasta on käytännössä tarkoittanut nimenomaisesti sitä, että velallisen kiistäessä saatavan velkojan näkökulmasta mahdollisesti jopa täysin perusteettomasti, oikeudellinen perintä ja tuomioistuinprosessi tulee viivästyttämään velkojan mahdollisuuksia saada suoritus saatavalleen. Pahimmassa tapauksessa velallinen saattaa jopa ajautua lopullisesti maksukyvyttömäksi tuomioistuinprosessin aikana, tai tilanne voi olla se, että velallinen on maksukyvytön jo kiistäessään saatavan, ja hyödyntää näin ollen useiden kuukausien, mahdollisesti jopa vuosien mittaista tuomioistuinprosessia estääkseen velkojaa saamasta suoritusta saatavalleen.

Lakiin lisätty säädös perintäkulujen korvaamisesta (perintälaki 10 §) tarkoittaa, että velallisen tulee korvata perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Tämä velvollisuus koskee sekä velkojan omista perintätoimista johtuvia kuluja, että niitä kuluja, joita velkojalle aiheutuu siitä, että perintä siirretään toimeksisaajalle (usein perintätoimisto). (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Koska perinnästä lähtökohtaisesti aina tulee kuluja velkojalle ja/tai toimeksisaajalle, voidaan tätä lakimuutosta pitää velkojan edun mukaisena, joskin huomioitava on, että mikäli velkoja on esimerkiksi menetellyt hyvän perintätavan vastaisesti, ei velallisella ole kulujen korvaamisvelvollisuutta. Laiminlyönnin pitää kuitenkin

olla vähäistä suurempi, jotta velallinen vapautuisi perintäkulujen korvausvelvollisuudesta (Urpiola 2016, 56). Tarkka määritelmä sille, millainen on vähäistä suurempi laiminlyönti, lienee tapauskohtaisesti arvioitava viime kädessä tuomioistuimen toimesta.

Perintäkuluihin ja niiden korvaamiseen liittyen Urpiola (2016) nostaa esiin myös sen, että velalliselle on hyvän perintätavan mukaisesti varattava mahdollisuus suorittaa saatava vapaaehtoisesti ennen saatavan siirtämistä oikeudelliseen perintään. Tässä huomioitavaa on, että hyvän perintätavan vastaisiksi voidaan katsoa ne velkojan toimenpiteet, joista tiedetään etukäteen, että ne ovat tuloksettomia. (Urpiola 2016, 57). Tällä viitataan arvioni mukaan siihen, että velkoja ei saisi perinnässään tehdä sellaisia toimenpiteitä, joista aiheutuu velalliselle lisäkuluja, jos velkojan tiedossa on, että velallinen ei todennäköisesti tule suorittamaan saatavaa. Velkojan näkökulmasta saattaa kuitenkin toisinaan olla hyvin haastavaa arvioida, mitkä toimenpiteet olisivat luokiteltavissa turhien lisäkulojen lisäämiseksi, koska velkojan näkökulmasta velkojalla kuitenkin on oikeus ja myös velvollisuus muistuttaa säännöllisesti velallista erääntyneistä saatavista. Lisäksi esimerkiksi velallisen oma ilmoitus maksukyvyttömyydestä saattaa perustua mahdollisesti vain velallisen haluun vältellä maksuvelvollisuuttaan.

Lakimuutos varojen kohdentamisesta saatavan eri osille (perintälaki 11 a §) mahdollisti sen, että velkoja sai kohdistaa perinnän kautta saadut suoritukset ensin koroille ja vasta tämän jälkeen pääomalle (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Tämä kohdistusjärjestys on sama kuin ulosotto-perinnässä, josta säädetään ulosottokaareissa. Ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on kohdennettava kertyneet varat ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeisenä kuluille (Ulosottokaari 705/2007).

Leikkola (2015) toteaa kuitenkin, että edellä mainittu lakimuutos ei sinänsä estä velkojaa kohdentamasta suorituksia myös velalliselle edullisemmalla tavalla eli siten, että velallisen suoritukset kohdistettaisiin ensin pääomalle ja vasta sitten koroille (Leikkola 2015, 27). Tässä huomioitavaa on se, että pääoman pienentyessä myös kertyvän viivästyskoron määrä tulee olemaan pienempi. Tämän

osalta velkojan siis on mahdollista valita, haluaako se saada saatavansa nopeammin suoritettua kokonaisuudessaan, jolloin voi olla perusteltua kirjata suorituksia ensisijaisesti pääomalle. Toisaalta lainvastaista ei ole myöskään kohdistaa suorituksia ensin viivästyskoroille, ja tässä vaihtoehdossa velkoja saa enemmän viivästyskorkokertymää, joskin saatava myös saattaa olla maksamatta kauemmin, kun velallisen maksamat osasuoritukset eivät välttämättä pienennä alkuperäistä saatavaa eli pääomaa lainkaan.

Perintälain 15 §:ssä on säädetty velkojan korvausvastuusta. Lakimuutoksen myötä velkojan on tullut vuodesta 2013 alkaen korvata velalliselle se vahinko, joka velkojan tai toimeksisaajan lain vastaisesta tai muuten virheellisestä menettelystä on aiheutunut velalliselle. Lisäksi lainkohdassa todetaan, että mikäli velkojan korvausvastuu perustuu toimeksisaajan virheelliseen menettelyyn, on velkojalla oikeus saada korvausvastuu toimeksisaajalta. (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Leikkola (2015) on todennut, että ennen tätä lakimuutosta perintälaki ei sisältänyt tarkkoja määritelmiä siitä, koskiko vahingonkorvaus ainoastaan velkojaa vai sekä velkojaa että toimeksisaajaa. Leikkolan (2015) mukaan tällä uudistuksella haluttiinkin nimenomaan lisätä toimeksisaajan korvausvelvollisuutta. (Leikkola 2015, 28).

Velkojan korvausvastuuta koskevalla lakimuutoksella arvioni mukaan on pyritty nimenomaan siihen, että perintätoimistojen toimintaa saataisiin yhdenmukaistettua ja perintäalalla toimivien tahojen hyvän perintätavan vastaista toimintaa ja perintäalan tiettyjä negatiivisia lieveilmiöitä saataisiin karsittua. Tämän mainitsee myös Willman (2019, 1-4). Lisäksi alkuperäinen velkoja on joka tapauksessa viime kädessä velvollinen vastaamaan myös toimeksisaajan virheellisestä menettelystä ja sen aiheuttamasta vahingosta (Leikkola 2015, 28). Tämä taas korostaa alkuperäisen velkojan vastuuta ja harkintakykyä sen suhteen, että mikäli se käyttää saataviensa perinnässä ulkopuolista toimeksisaajaa (usein perintätoimistoa), tulisi tämän yhteistyökumppanin valinnassa painottua ennen kaikkea yhteistyökumppanin hyvämaineisuus alalla. Velkojan tulee voida luottaa siihen, että toimeksisaaja suorittaa perintätoimenpiteet lainsäädäntöä noudattaen ja velallislähtöisesti, eikä ”harmaalla alueella” toimien.

4 Vuoden 2022 lakimuutosten taustaa

4.1 Ylivelkaantumisen ehkäiseminen

Suomen edellisen hallituksen (Marinin hallitus) yhtenä tavoitteena oli ehkäistä ylivelkaantumista. Hallitusohjelmassa oli tätä koskevia kirjauksia, jotka koskivat myös yritysperintää ja sen lainsäädännön kehittämistä. Lisäksi hallitusohjelmaan sisältyi kirjaus siitä, että hallitus ryhtyy toimiin voidakseen vahvistaa viranomaisten edellytyksiä puuttua perintätoimintaan, joka on lain tai hyvän perintätavan vastaista. (Valtioneuvosto 2019).

Vuonna 2020 tehdyn Valtioneuvoston selvityksen mukaan ylivelkaantuminen oli edeltävien 10 vuoden aikana lisääntynyt (Valtioneuvosto 2020). Myös perintätoumisto Lowell totesi syksyllä 2020 tekemässään analyysissä, että Covid-19-pandemiasta aiheutunut poikkeusaika on hidastanut yritysten kassankiertoa, ja niin yritysten kuin kuluttajien velkamäärät olivat jatkaneet kasvuaan. Vaikka pandemia-aikana tehtiin väliaikaisia muutoksia lainsäädäntöön, ei niillä tuossa vaiheessa kuitenkaan ollut onnistuttu ehkäisemään velkaantumisen lisääntymistä. (Lowell 2020). Erityisesti viime vuosina on uutisoitu kotitalouksien velkaantumisen lisääntymisestä, mutta toisaalta yhtä lailla yritysten velkojen määrä on lisääntynyt. Tästä kertoo myös konkurssien määrä, joka oli kasvussa jo ennen Covid-19-pandemiaa, ja on ollut jälleen kasvussa pandemian jälkeen (Tilastokeskus 2023).

Yritysten maksuvaikeudet johtavat usein konkurssisiin tai yrityssaneerausmenettelyyn hakeutumiseen. Tästä seurauksena voi olla esimerkiksi pankkien suuret luottotappiot, jotka taas heikentävät pankkien vakavaraisuutta ja vaikuttavat näin ollen pankkien mahdollisuuksiin myöntää uusia lainoja. Ylivelkaantumisen estäminen ei siis ole tärkeää vain yksittäisen ylivelkaantuneen kuluttajan näkökulmasta, vaan myös yritysten ylivelkaantumista tulee pyrkiä ehkäisemään, koska sillä saattaa olla myös laajempia seurauksia, jotka näkyvät koko yhteiskunnassa. (Valtioneuvosto 2020).

Yritysten ylivelkaantumista tarkastellessa on järkevää tarkastella myös vireille tulleiden konkurssien määriä. Covid-19-pandemian alkamisen jälkeen perintälaikiin tehtiin väliaikaisia muutoksia ja lisäksi velkojan oikeutta hakea velallista konkurssiin rajoitettiin. Vireille tulleiden konkurssien määrä on kuitenkin kevästä 2021 alkaen ollut taas pääosin jatkuvassa nousussa (Tilastokeskus 2023). Tähän ovat osaltaan vaikuttaneet niin konkurssilain väliaikaisen muutoksen päättymisen, jolloin velkojien oikeutta hakea velallista konkurssiin ei enää rajoitettu, kuin toisaalta myös yleinen taloustilanteen heikentyminen.

Kuvio 5. Vireille tulleet konkurssit, yritysten lukumäärä, liukuva vuosisumma (Tilastokeskus 2023).

Vuonna 2023 konkurssiin asetettiin 2700 yritystä, joka on 26 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 konkurssiin asetettiin lähes 500 yritystä enemmän kuin finanssikriisin aikaan vuonna 2009. Vuonna 2009 konkurssiin asetettiin noin 2200 yritystä, joka oli ennen vuotta 2023 2000-luvun ennätys. (Suomen Asiakastieto Oy 2024).

4.2 Perintälain väliaikaiset muutokset

Covid-19-pandemian yhteiskunnalliset vaikutukset olivat merkittävät, ja pandemiassa oli välitön vaikutus myös yritysten maksukykyyn. 16.3.2020 todettiin, että Suomessa vallitsee pandemian vuoksi poikkeusolot. Tällöin Valtioneuvosto teki linjauksia Covid-19-tilanteen hoitamiseksi ja lisäksi hallitus teki hieman myöhemmin linjauksia toimenpiteistä, joilla pyrittiin varmistamaan yhteiskunnan ja talouselämän toimintakykyisyys, sekä varmistamaan yritysten toimintaedellytykset myös poikkeustilanteessa. (HE 191/2020 vp).

Edellä mainitun takia perintälakiin tehtiin väliaikaisia muutoksia, jotka olivat ensin voimassa ajalla 1.1.-30.6.2021. Väliaikaista lakia sovellettiin sen voimassaoloaikana tehtyihin perintätoimiin. (Oikeusministeriö 2020, HE 191/2020 vp). Lakimuutosten tavoitteena oli helpottaa pandemian vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten tilannetta. Pandemia-aikaan useilla yrityksillä oli maksuvaikeuksia, ja väliaikaisten lakimuutosten yhdeksi perusteluksi katsottiin muun muassa, että velkojen maksamisen viivästymisestä aiheutuva perintäkulojen lisääntyminen saattaisi hankaloittaa yritysten taloudellista tilannetta entisestään. (Oikeusministeriö 2020).

Lisäksi väliaikaisia lakimuutoksia koskevassa hallituksen esityksessä oli ehdotettu rajoituksia tratan käyttöön yritysperinnässä. Kuluttajaperinnässä trattaa ei ole saanut käyttää perintäkeinona koskaan. Väliaikaisiin lakimuutoksiin sisältyi myös ehdotus siitä, ettei trattaa saanut käyttää yritysperinnässäkään perintäkeinona väliaikaisten lakimuutosten voimassaoloaikana silloin, jos velallinen oli yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Osakeyhtiöiden osalta trattaperintä oli myös väliaikaisten lakimuutosten voimassaoloaikana edelleen mahdollista. Trattaa ei kuitenkaan saanut julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, mikäli velallisena oleva osakeyhtiö toimitti selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto oli alle 100 000 euroa, tai jos osakeyhtiöllä oli käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi. (HE 191/2020 vp, EV 168/2020 vp).

Pandemia-ajan jatkuessa väliaikaisten lakimuutosten voimassaoloa jatkettiin vielä toistamiseen ajalle 1.7.2021-30.4.2022. Väliaikaisten säännösten tavoitteena oli edelleen jatkaa pandemian yrityksille aiheuttamien taloudellisten haasteiden helpottamista. Tämä toinen lakimuutos vastasi sisällöltään pääosin ajalla 1.1.-30.6.2021 voimassa ollutta väliaikaista lakia. Poikkeus oli kuitenkin tratan käytön rajoittamista koskevat säännökset, jotka olivat voimassa pidempään, 30.9.2021 saakka. Lisäksi esityksessä todettiin, että tratan käyttöä koskevien rajoitusten päätyttyä tratan protestointiaikaa tultaisiin pidentämään väliaikaisesti 10 päivästä 21 päivään. (HE 59/2021 vp).

Kun perintälakia muutettiin kahteen otteeseen väliaikaisesti, olivat nämä väliaikaiset lakimuutokset pääosin hyvin samantyyppisiä vuoden 2022 lopullisten lakimuutosten kanssa. Pysyville lakimuutoksille nähtiin selkeä tarve, koska lainsäädännössä ei ollut yrityssaatavien perinnästä yhtä yksityiskohtaisia säädöksiä kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Tämän takia esimerkiksi yrityssaatavien perintäkulujen kohtuullisuutta on ennen pysyviä lakimuutoksia tarkasteltu perintälain 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksen sekä 4 §:n hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden näkökulmasta. Nämä säännökset ovat kuitenkin olleet varsin yleisluontoisia, josta johtuen ne eivät ole taanneet sitä, että perintäkulujen osalta muodostuisi kustannustaso, joka olisi yleisellä tasolla asiallinen ja yhdenmukainen. Tämä nähtiin velallisen näkökulmasta ongelmallisena. (Oikeusministeriö 2021).

4.3 Hallituksen esitys lakimuutoksista

Hallituksen esitys (HE 241/2021) eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi on päivätty 27.1.2022. Lakimuutokset oli tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022. (HE 241/2021).

Taustana lakimuutoksille voidaan todeta, että Suomen Perimistoimistojen Liitto ry on laatinut 21.5.2019 julkaistut yritysperinnän käytännesäännöt ja toimintasuositukset perintäalan yrityksille. Nämä käytännesäännöt koskevat Suomessa

tapahtuvaa toimeksiantoperintää, kuten myös perintätarkoituksessa ostettujen saatavien perintää. Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo valtakunnallisesti, että rekisteriin merkityt perintätoiminnan harjoittajat noudattavat omassa toiminnassaan sekä lakia että hyvää perintätapaa. Aluehallintovirastolla on ollut toimivalta arvioida esimerkiksi perintäkulujen kohtuullisuutta ja puuttua lainvastaiseen toimintaan siltä osin, kun rekisterilaissa on säädetty pakkokeinoista tähän liittyen. Aluehallintovirastolla ei kuitenkaan ollut toimivaltaa esimerkiksi alentaa perintäkuluja, määrätä velallisen maksuvelvollisuudesta tai määrätä perintätoimistoja maksamaan korvauksia. Tällaiset erimielisyydet on siis tullut ennen lakimuutosten voimaantuloa ratkaista yleisessä tuomioistuimessa riita-asiana. (Oikeusministeriö 2021).

Hallituksen esityksen tavoitteena oli uudistaa saatavien perinnästä annettua lakia siten, että lain säännökset estäisivät nykyistä paremmin kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen yritysvelallisilta. Lisäksi tavoitteena oli samalla parantaa yritysvelallisten yhdenvertaista kohtelua. Toisaalta lakimuutosten myötä velkojilla olisi kuitenkin edelleen oikeus saada perintäkulut korvatuiksi siltä osin, kun ne katsotaan kohtuullisiksi. Yhtenä tavoitteena oli myös varmistaa se, että yritysvelallisilla olisi jatkossa riittävästi aikaa maksusuorituksen tekemiseen tai huomautusten esittämiseen laskusta ennen seuraavia mahdollisia perintätoimenpiteitä. Näiden lisäksi pyrkimyksenä oli lisätä perintäkirjeiden sähköisen toimittamisen mahdollisuutta. (Oikeusministeriö 2021).

Hallituksen esityksen mukaisesti esityksellä pannaan täytäntöön Marinin hallituksen hallitusohjelmakirjaus koskien sitä, että yrityssaatavien perintäkulujen enimmäismääristä säädetään. Esityksessä on myös ehdotettu yrityssaatavien perintäkulujen yksityiskohtaisempaa sääntelyä, jolla pyritään varmistamaan perintäkulujen yhdenmukaisuus ja kohtuullisuus niissä tilanteissa, kun velallisena on yritys. Esityksessä oli lisäksi esitetty trattaperintää koskevien säädösten tarkentamista ja tratan protestointiajan pidentämistä sekä tratan protestoinnin tarkarajan säätämistä lakiin. Lisäksi esityksessä on nostettu esiin trattaa edeltävän

maksumuistutuksen määräajan pidentäminen. Edellä mainittujen lisäksi hallituksen esityksessä mainittiin maksumuistutuksen tai muiden perintäkirjeiden toimitamisen mahdollistaminen muulla tavalla kuin kirjallisesti. (HE 241/2021 vp).

Käytännössä voidaan todeta, että esityksessä ehdotetut seikat ovat olleet tiukennuksia perintälakiin siltä osin, kun kyse on yrityssaatavien perinnästä. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset olivat hyvin samansuuntaisia kuin perintälaissa jo olleet kuluttajasaatavien perintää koskevat säädökset, mutta muutoksissa oli huomioitu erityisesti erityispiirteet sellaisissa tapauksissa, joissa saatavaa peritään nimenomaan yritykseltä. Esityksessä on myös todettu, että tasapuolisuuden nimissä ehdotettujen muutosten tulee koskea kaikkia sellaisia saatavia, joissa velallinen on muu kuin kuluttaja. Tämä tarkoittaa, että lakimuutoksia esitettiin koskemaan myös esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä, yhdistyksiä ja säätiöitä. (HE 241/2021 vp).

Hallitus on katsonut esityksessään, että lakimuutokset parantaisivat kaikkien yritysvelallisten asemaa, muun muassa siksi, että perintäkulujen määrät muuttuisivat aiempaa yhdenmukaisemmiksi ja perintäkuluihin liittyneet kohtuuttomat veloituspoistukset poistuisivat. Lisäksi kun perintäkulujen euromäärästä on säädetty laissa, mahdollistaa tämä myös sen, että velallisen on itse mahdollista arvioida, ovatko häneltä veloitetut kulut kohtuulliset ja lainmukaiset. Tällöin myöskään perintäkuluja ei ole mahdollista velkojan toimesta kerryttää tarkoituksellisesti, eikä perintäkulujen määrä nouse kohtuuttomaksi suhteessa perittävän saatavan alkuperäiseen pääomaan. Perintäkulusääntelyn voidaan siis esityksessä todetun mukaisesti katsoa olevan velallismyönteisempi. Lisäksi esityksessä arvioitiin, että huomattavan suuret perintäkulut estävän lakimuutoksen myötä voidaan olettaa, että yritysten mahdollisuudet selviytyä veloistaan olisivat paremmat, ja lisäksi velkojen takaisinmaksu saattaisi olla nopeampaa. (HE 241/2021 vp).

Hallituksen esityksen mukaisesti muutoksella, jonka myötä perintäkirjeitä olisi jatkossa mahdollista toimittaa myös sähköisesti, saataisiin edistettyä saatavien sähköistä perintää. Tämä olisi luontevaa jatkoa sille, että yritysten käytössä on

ollut sähköinen laskutus jo useita vuosia. Muutoksen myös oletetaan helpottavan yritysten päivittäistä toimintaa, kun perintäkirjeet olisi mahdollista saada samaan tapaan sähköisesti kuin laskutkin. Ehdotettu sääntely vähentäisi todennäköisesti perinteisen kirjepostin käyttöä, ja toisi tämän myötä kustannussäästöjä niin velallisille kuin velkojille. Perintäkirjeet myös todennäköisesti tavoittaisivat vastaanottajan nopeammin, eikä niiden perille saapuminen olisi sidoksissa kirjepostin kulkuun. Toisaalta esityksen mukaan perintäkirjeiden sähköisen toimittamisen tulisi perustua nimenomaan velallisen suostumukseen, eli velallisella säilyisi edelleen valinnanvapaus koskien perintäkirjeen toimittamistapaa. (HE 241/2021 vp).

Lisäksi esityksessä nostettiin esiin se, että esitettävien lakimuutosten myötä perinnän tehokkuuden turvaaminen paranee. Tätä painotettiin erityisesti sen vuoksi, että velkojan asemassa voi olla pk-yrityksiä, joille suorituksen saaminen velalliselta nopeasti saattaa olla erityisen tärkeää. Kun velkojan käytettävissä on tehokkaat perintäkeinot ja perintätoimien kulut säilyvät kohtuullisella tasolla, on saatavien perinnällä edellytykset onnistua. (HE 241/2021 vp).

5 Yrityserinnän lakimuutokset 2022

5.1 Maksuvaatimus ja sen sisältö

Perintälain (513/1999) 5 b §:ssä on säädetty, että muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus. Tämän maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Maksuvaatimuksen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on nimenomaisesti antanut suostumuksen tähän toiseen tapaan. Suostumuksen voi antaa joko suoraan velkojalle tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Suostumuksen osalta on huomioitava, että jos suostumus koskee useampaa saatavaa, on velallisen ilmoitettava myös, mitä saatavia suostumus koskee sekä kauanko suostumus on voimassa. Velallinen voi milloin tahansa peruuttaa suostumuksensa. Lisäksi, vaikka velallinen ei antaisi suostumusta tai peruuttaisi sen, voi velkoja edelleen käyttää maksuvaatimuksen toimittamiseen sellaista tapaa, joka on velkasuhteen aikana muodostunut vakiintuneeksi tavaksi toimittaa tietoja velalliselle, eikä velallinen ole erikseen ilmoittanut haluavansa, että maksuvaatimukset toimitetaan kirjallisesti. Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon tulee kuitenkin näissä tilanteissa varmistaa riittävällä huolellisuudella, että maksuvaatimus on tosiasiallisesti saavuttanut velallisen. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Lisäksi perintälain 5 b §:ssä on määritelty, mitä tietoja maksuvaatimuksen tulee sisältää muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä. Maksuvaatimuksen on sisällettävä vähintään perintälain 5 a §:n 1, 3 ja 4 momentissa tarkoitetut tiedot, jotka ovat velkojan nimi ja osoite, eriteltyinä saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut, sekä vaadittu kokonaissumma. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.2 Tratan käyttö

Tratta tarkoittaa julkisuusuhkaista maksukehotusta. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että velkojan lähettäessä velalliselle tratan, vaatii velkoja maksua määräajassa sillä uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin. Trattaa ei saa käyttää kuluttajasaatavan perimiseksi. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Tratan käytöstä säädetään perintälain 7 §:ssä. Kyseisessä lainkohdassa mainitaan myös, että trattaa ei saa lähettää, ennen kuin velalliselle on lähetetty maksuistutus, jossa maksuaikaa on annettu vähintään 10 päivää tai vaihtoehtoisesti saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle on varattu vähintään 10

päivää. Niin ikään tämän määräajan tulee olla umpeutunut. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Tratan, kuten myös maksumuistutuksen tulee olla kirjallisia. Lakimuutoksen mukaisesti ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla tavalla, jos velallinen on nimenomaisesti antanut siihen suostumuksensa, että tratan tai maksumuistutuksen voi toimittaa muuten kuin kirjallisesti. Suostumuksen voi antaa joko suoraan velkojalle tai vaihtoehtoisesti ammattimaisesti perintätoimintaa harjoittavalle (perintätoimistolle). Huomioitava on myös, että suostumuksen antamisen yhteydessä velallisen tulee ilmoittaa, mitä saatavia suostumus koskee, sekä mikä on suostumuksen voimassaoloaika. Velallinen voi lisäksi milloin vain peruuttaa antamansa suostumuksen. Mikäli velallinen ei ole antanut minkäänlaista suostumusta, voi velkoja laissa säädetyn mukaisesti kuitenkin toimittaa maksumuistutuksen muullakin tavalla velalliselle, jos kyseinen tapa on velkasuhteen aikana muodostunut vakiintuneeksi tavaksi velkojan ja velallisen välillä, eikä velallinen ole erikseen ilmoittanut, että haluaisi perintäkirjeet nimenomaan kirjallisesti. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Niin ikään lain mukaan, kun velalliselle lähetetään tratta tai maksumuistutus edellä mainitulla ”muulla pysyvällä tavalla”, tulee velkojan riittävällä huolellisuudella varmistaa, että ne ovat tosiasiallisesti tavoittaneet velallisen. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintälain 7 §:ssä on lisäksi todettu, että tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Trattaa ei myöskään saa julkaista tai ilmoittaa luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivää sen lähettämisestä, ellei asiasta nimenomaisesti ole sovittu kirjallisesti tai sähköisesti toisin velkojan ja velallisen välillä. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.3 Perintäkulujen enimmäismäärät

Perintälain 10 e §: ssä on säädetty perintäkulujen enimmäismäärästä muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä.

Maksumuistutuksesta perittävä kulu voi olla enintään 12 euroa (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Maksuvaatimusta koskevat perintäkulut voivat vaihdella sen mukaan, paljonko perittävän saatavan pääoma on. Alla on esitetty maksuvaatimuksen perintäkulujen enimmäismäärät (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Taulukko 1. Maksuvaatimuksen perintäkulujen enimmäismäärät

Pääoma enintään 500 €	Pääoma yli 500 - 2 500 €	Pääoma yli 2 500 € - 10 000 €	Pääoma yli 10 000 €	Suoraan ulosottokelpoinen saatava
50 €	70 €	90 €	110 €	50 €

Mikäli velalliselle lähetetään samaa saatavaa koskeva uusi maksuvaatimus, voivat sitä koskevat kulut olla enintään puolet edellä mainitun taulukon mukaisista perintäkuluista (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Maksuvaatimuskulu voi kuitenkin olla enintään 12 euroa niissä tapauksissa, joissa saatavaa perii perintätoiminnan harjoittaja (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä voidaan periä enintään 10 euron kulu (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Jos velallisen kanssa on laadittu koko saatavan kattava maksusuunnitelma, josta on sovittu kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voivat tätä koskevat enimmäiskulut olla seuraavat (Laki saatavien perinnästä 513/1999):

Taulukko 2. Maksusuunnitelman enimmäiskulut

Pääoma enintään 500 € tai enintään 4 maksuerää	Pääoma yli 500 - 2 500 € ja maksueriä yli 4	Pääoma yli 2 500 € - 10 000 € ja maksueriä yli 4	Pääoma yli 10 000 € ja maksueriä yli 4	Suoraan ulosottokelpoinen saatava
30 €	45 €	60 €	75 €	30 €

Edellä mainittujen kulujen lisäksi, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää, voi velkoja lisäksi veloittaa velalliselta 5 euroa kustakin maksuerästä seitsemänneistä maksuerästä lukien. Tätä ei kuitenkaan sovelleta silloin, jos kyseessä on suoraan ulosottokelpoinen saatava. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Tratan käyttämisestä aiheutuvat kulut taas voivat olla enintään seuraavat (Laki saatavien perinnästä 513/1999):

Taulukko 3. Tratan enimmäiskulut

Pääoma enintään 500 €	Pääoma yli 500 - 2 500 €	Pääoma yli 2 500 € - 10 000 €	Pääoma yli 10 000 €	Suoraan ulosottokelpoinen saatava
110 €	125 €	140 €	155 €	110 €

Mikäli velalliselle lähetetään konkurssiuhkainen maksukehotus, voivat siitä velalliselta veloitettavat kulut olla enintään 100 euroa sekä lisäksi konkurssiuhkaisen maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Velalliselta saa vaatia edellä mainittuja määriä suuremmat perintäkulut eli todelliset perintäkulut, jos perinnästä on normaalia suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut kuluja enemmän, kuin laissa säädetty perintäkulujen enimmäismäärät ovat. Tällaisessa tilanteessa velkojan on kuitenkin aina esitettävä velalliselle erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista, sekä ilmoitettava, että perintäkulut ovat laissa säädettyjä enimmäismääriä suuremmat. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.4 Perintätoimien aikarajat, enimmäismäärät ja kulukorvaus

Perintälain 10 f §:n mukaan edellä mainituista maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 10 päivää. Niin ikään edellä mainitusta maksuajan pidennyksestä ("maksusuunnitelma") saa vaatia kuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintälain 10 g §:ssä on säädetty siitä, paljonko velalliselta enintään saa vaatia perintäkuluja. Niitä saa vaatia enintään kahdesta maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä maksukehotuksesta. Olennainen asia on myös, että perintäkuluja saa vaatia vain yhdestä maksuvaatimuksesta silloin, jos velan perinnässä käytetään trattaa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Lisäksi saman saatavan perinnässä saa vaatia velalliselta perintäkuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta, paitsi silloin kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Lain mukaan velalliselta on mahdollista vaatia perintäkuluja edellä mainittua useammista maksukehotuksista, maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista jatratoista silloin, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä perintätoimia voida pitää suhteettomina, ottaen erityisesti huomioon se, miten suuresta saatavan pääomasta on kyse. Tällaisessa tilanteessa velalliselle on kuitenkin eriteltävä toteutuneet perintätoimet kuten myös ilmoitettava ne syyt, joiden takia useampiin perintätoimiin on ollut erityinen syy. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.5 Velallisen kokonaiskuluvastuu

Yritysperrinnässä velalliselta saa veloittaa perintälain 10 h §:n mukaisesti perintäkuluina yhteensä enintään seuraavasti (Laki saatavien perinnästä 513/1999):

Taulukko 4. Perintäkulujen sallittu kokonaismäärä yhteensä

Pääoma enintään 500 €	Pääoma yli 500 - 2 500 €	Pääoma yli 2 500 € - 10 000 €	Pääoma yli 10 000 €
250 €	470 €	550 €	620 €

Mikäli saatava on suoraan ulosottokelpoinen, voi perintäkulujen enimmäismäärä olla yhteensä enintään 214 euroa. Jos suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä on käytetty konkurssiuhkaista maksukehotusta, voi perintäkulujen yhteismäärä tällöin olla enintään 314 euroa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Olennainen asia on lisäksi, että mikäli saatava ei ole suoraan ulosottokelpoinen, voi perintäkulujen enimmäismäärä olla enemmän kuin edellä mainitussa taulukossa 4 on esitetty, mikäli perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa, eikä perintätoimenpiteitä voida pitää kohtuuttomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoman määrä. Tällöinkin velalliselle on kuitenkin eriteltävä

vaadittu perintäkulut ja niiden perusteet, sekä ilmoitettava syyt, joiden vuoksi kulut ovat enemmän kuin normaalitilanteessa sovellettava kokonaiskulujen enimmäismäärä. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Huomioitavaa myös on, että mikäli velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saa velkoja vaatia velalliselta perintäkulujen lisäksi myös arvonlisäveroa vastaavan määrän (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.6 Vakiokorvaus perintäkuluista ja kulujen ulosottokelpoisuus

Perintälain 10 i §:n mukaan tietyissä tilanteissa, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetussa laissa tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, on velkojalla tällöin oikeus saada velalliselta 40 euron suuruinen vakiokorvaus perintäkuluista. Tällöin velkojalla on oikeus varsinaisiin perintäkuluihin vain siltä osin, kun niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän 40 euroa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintäkulujen korvaamiseen liittyen on olennaista myös huomioida, että vuonna 2022 perintälain 10 §:ään lisättiin 3 momentti, joka koski velallisen perintäkulujen korvausvelvollisuutta. Vuonna 2013 voimaan tulleen perintälain 10 §:n mukaan velallisen on korvattava velkojalle kohtuulliset kulut, jotka perinnästä aiheutuvat. Perintälain 10 §:n 3 momentin mukaisesti velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, mikäli velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt hyvän perintätavan vastaisesti, tai jos perintää on jatkettu perusteettomasti velallisen kiistäessä maksuvelvollisuutensa, tai mikäli trattaperinnässä on toimittu lainvastaisesti. Velallisen ei myöskään tarvitse korvata perintäkuluja, jos velkoja on toiminut maksuvaatimuksen lähettämässä vastoin perintälain säädöksiä. Poikkeuksena kuitenkin on se, jos velkoja toiminnan moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä. Tällöin velallisen kulukorvausvelvollisuus on edelleen olemassa. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Edellä mainittujen lisäksi yksi yritysperintää koskevistä vuoden 2022 lakimuutoksista koski perintäkulujen suoraa ulosottokelpoisuutta. Lain 10 j §:ssä todetaan, että yritysperinnässä perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia tietyiltä osin, mikäli perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava. Kulut ovat yritysperinnässä suoraan ulosottokelpoisia siltä osin, kun niiden määrä ei ylitä 40 euroa jokaista viivästynyttä maksuerää kohti, mikäli saatava koostuu lain 10 i §:ssä tarkoitetuista maksuista (vakiokorvaus perintäkuluista). Perintäkulut ovat ulosottokelpoisia kuitenkin yhteensä enintään 65 euroon asti. (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

5.7 Seuraukset lain rikkomisesta

Perintälain 13 § (pakkokeinot) on tullut voimaan jo vuonna 2013. Kyseiseen pykälään lisättiin kuitenkin vuonna 2022 2 momentti, jonka mukaan yritysperinnässä on myös mahdollista kieltää velkojaa jatkamasta tai uudistamasta selaista menettelyä, joka rikkoo perintälain 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n säännöksiä perintää harjoittaessaan. Laissa myös todetaan, että tätä kieltä voidaan tarvittaessa tehostaa uhkasakolla. (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Aiemmin tämä lainkohta sisälsi vain kuluttajaperintää koskevia säädöksiä.

Lain 14 § (kiellon määrääminen) on tullut voimaan jo vuonna 2013 ja se on aiemmin koskenut vain kuluttajaperintää, mutta perintälain 13 §:n 2 momentin lisäämisen myötä vuodesta 2022 alkaen tämä säädös voi tulla sovellettavaksi myös yritysperintään. Kyseisen lainkohdan mukaan markkinaoikeus määrää 13 §:ssä tarkoitetun kiellon, ja tämä kiello voidaan antaa myös väliaikaisena, jolloin kiello on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

6 Johtopäätökset

6.1 Lakimuutosten vaikutukset velkojan näkökulmasta

Tutkimustavoitteeni oli selvittää, mitä vaikutuksia perintälakiin vuonna 2022 tehdyillä yritysperintää koskevilla muutoksilla on ollut velkojan näkökulmasta. Lisäksi pyrin löytämään vastauksia myös siihen, mitä asioita velkojan tulee huomioida lakimuutosten vuoksi ja mikä vaikutus lakimuutoksilla on ollut perintäalaan yleisesti.

Käytän lakimuutosten vaikutuksia läpikäydessäni pääsääntöisesti termiä ”velkoja”, mutta koska yritysperinnässä on nykypäivänä suhteellisen yleistä myös perinnän ulkoistaminen toimeksisaajalle eli perintätoimistolle, olen arvioinut lakimuutosten vaikutuksia yhtä lailla niin alkuperäisen velkojan kuin toimeksisaajan näkökulmasta. Tätä perustelen sillä, että perintätoimistojen toiminta on koko perintäalaa tarkasteltuna merkittävässä roolissa, ja siten perintätoimistojen toiminnan arviointi on tärkeää myös yhteiskunnallisella tasolla.

Lakimuutosten vaikutuksia arvioidessa on myös tärkeää huomata, että osa lakimuutoksista liittyy velkojan suorittamaan vapaaehtoiseen perintään, ja osa taas liittyy oikeudelliseen perintään. Koska en ole käsitellyt tässä opinnäytetyössä oikeudellisen perinnän toimenpiteitä ja vaiheita, pyrin analysoimaan vain lyhyesti ne lakimuutokset, jotka liittyvät oikeudelliseen perintään.

Vuoden 2022 lakimuutoksista nousee arvioni mukaan selvimmin esiin kolme kokonaisuutta, joiden vaikutus on merkittävin velkojan näkökulmasta. Nämä kolme kokonaisuutta ovat:

- maksuvaatimuksen lähettämistapa (perintälaki 5 b §)
- trattaperintä (perintälaki 7 §) ja perintätoimien aikarajat (perintälaki 10 f §)

- perintäkulujen enimmäismäärät (perintälaki 10 e §), kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät (perintälaki 10 g §) ja velallisen kokonaiskuluvastuu (perintälaki 10 h §)

6.1.1 Perintäkirjeiden sähköinen lähettäminen

Perinnässä velkojen suhteellisen vakiintuneena käytäntönä on voitu pitää jo pidempään sitä, että maksuvaatimus lähetetään kirjepostina. Nyt laki kuitenkin mahdollistaa sen, että maksuvaatimus voidaan lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti, mikäli tähän on saatu suostumus velalliselta. Mitä tämä ”muu tapa kuin kirjallisesti” sitten käytännössä tarkoittaa? Kuten muun muassa hallituksen esityksestä (HE 241/2021) voidaan todeta, lakimuu-
tosten valmistelussa on käytännössä pyritty siihen, että tämä tarkoittaisi sähköistä lähetystapaa. Tällaisia vaihtoehtoja ovat esimerkiksi sähköinen postilää-
tikko, E-laskutus eli verkkolaskutus tai sähköposti. (HE 241/2021).

Velkojan kannalta perintäkirjeiden sähköinen lähettämismahdollisuus tukee digi-
talisaatiota myös saatavien perinnässä (HE 241/2021). Nykypäivänä, kun lasku-
jen lähettäminen sähköisesti on jo varsin yleistä, on perusteltua, että myös pe-
rintäala seuraa aikaansa ja perintäkirjeiden sähköinen lähettäminen yleistyy val-
litsevaksi käytännöksi. Lisäksi monilla yrityksillä on jo nyt sähköinen laskutus
käytössä, joten perintäkirjeiden sähköinen lähettäminen on luontevaa seurausta
tälle. Perintäkirjeiden sähköinen lähettämismahdollisuus tuo velkojalle kustan-
nussäästöjä ja mahdollistaa myös velkojan näkökulmasta nopeamman ja luotet-
tavan tavan perintäkirjeen perillemenoon. Vaikka yleisesti ottaen Suomessa kir-
jepostin toimitusvarmuus onkin hyvä, on kirjeiden katoaminen silti mahdollista,
kuten myös esimerkiksi tekniset ongelmat postinjakelussa. (HE 241/2021).

Kun velallinen saa perintäkirjeen sähköisesti toimitettuna jopa jo samana päi-
vänä, vaikuttaa tämä velkojan näkökulmasta positiivisesti siten, että velkoja
saattaa myös saada suorituksen saatavalleen nopeammin. Lisäksi, vaikka vel-

koja ei olekaan vastuussa kolmannen tahon (Posti) mahdollisista jakeluongelmista ja siitä, että kirjeet eivät ole saapuneet perille, on kuitenkin oman perintäalan kokemukseni mukaan yleistä, että tällaisissa tilanteissa velalliset osoittavat reklamaatiot suoraan velkojalle. Perintäkirjeiden sähköisen toimittamismahdollisuuden positiivinen vaikutus saattaa siis myös velkojan näkökulmasta olla, että turhat ja väärälle taholle osoitetut postinkulkuun liittyvät reklamaatiot velallisten toimesta vähenevät.

Perintäkirjeiden sähköistä toimittamistapaa koskevan lakimuutoksen voidaan arvioida hyödyttävän erityisesti niitä velkojia, jotka ovat jo ennen lakimuutoksia käyttäneet sähköisiä toimitustapoja laskutuksessaan. Tällöin lakimuutos vaatii oletettavasti velkojalta vähemmän uudistustarpeita, jos velkoja haluaa jatkossa toimittaa myös perintäkirjeitä sähköisesti. Yhtä lailla kuitenkin voidaan katsoa, että lakimuutos nopeuttaisi sähköiseen laskutukseen siirtymistä sellaisten velkojatahojen osalta, jotka eivät aiemmin ole käyttäneet sähköistä laskutusta. (Oikeusministeriö 2021, 59).

Kun perinteisestä kirjepostista siirrytään sähköiseen toimittamistapaan, tuottaa tämä todennäköisesti pidemmällä aikavälillä kustannussäästöjä niin velkojille kuin toimeksisaajille. Postituskustannukset laskevat sitä mukaa, kun perinteisestä postista siirrytään sähköiseen toimittamiseen. Toisaalta tähän vaikuttaa suuresti myös se, miten velalliset suhtautuvat perintäkirjeiden sähköiseen toimittamiseen ja haluavatko velalliset saada perintäkirjeet sähköisesti vai edelleen perinteisenä kirjepostina. (Oikeusministeriö 2021, 59).

Perintäkirjeiden sähköisen lähettämisen osalta tulee velkojan näkökulmasta huomioida myös, että sähköinen lähetystapa edellyttää lähtökohtaisesti aina velallisen suostumusta. Lakimuutokseen liittyen on kuitenkin todettu, että niin tratta kuin muukin perintäkirje on mahdollista toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti, jos siitä on erikseen sovittu tai tällainen tapa on muodostunut velkasuhteen aikana vakiintuneeksi tiedonantojen toimittamiseksi velkojan ja velallisen välillä. Hyväksyntä on mahdollista antaa osana muita

sopimusehtoja. (Oikeusministeriö 2021, 54). Hyväksynnän ei tarvitse olla kirjallinen vaan se voi olla myös suullinen (Oikeusministeriö 2021, 54), mutta toisaalta velkojan näkökulmasta suostumus voi olla varmintä pyytää kirjallisessa muodossa, jotta asiasta ei tule myöhemmin epäselvyyksiä tai riitaisuuksia.

Perintäkirjeiden sähköisen lähettämisen osalta on huomioitava myös siihen liittyvät mahdolliset haasteet. Esimerkiksi sähköpostilla lähetetyn perintäkirjeen osalta lähettäjä ei välttämättä saa minkäänlaista virheilmoitusta, jos vastaanottajan osoite ei ole enää käytössä. Velallisen vastuulla on kuitenkin aina se, että velkojalle ilmoitetaan mahdollisista muutoksista osoitetiedoissa mukaan lukien sähköpostiosoitteen muutos. Tästä huolimatta velkojan on hyvä tiedostaa ne ongelmatilanteet, joita perintäkirjeiden sähköisestä toimittamisesta voi seurata. Toisaalta on hyvä huomata, että myös perinteisellä kirjepostilla lähetetyn perintäkirjeen osalta velallinen saattaa väittää, ettei olisi saanut sitä, vaikka kaikki osoitetiedot olisivat oikein. Näin ollen osoitemuutoksiin liittyvät mahdolliset reklamaatiotilanteet eivät velkojan näkökulmasta ole uusi asia.

6.1.2 Trattaperintä ja perintätoimien aikarajat

Lakimuutoksen myötä tratan lyhyin sallittu protestointiaika on pidennetty 10 päivästä 14 päivään ja lisäksi tratan protestoinnin takarajasta on säädetty laissa. Trattaa ei myöskään saa lähettää, ennen kuin velalliselle on lähetetty maksu- muistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle. Aiemmin tämä määräaika oli 7 päivää. Näillä muutoksilla on pyritty varmistamaan se, että velallisella on riittävästi aikaa reagoida trattakirjeeseen. Velkojan näkökulmasta katsottuna tämän ei ole arvioitu heikentävän yritysperinässä tratan uskottavuutta tehokkaana perintäkeinona, lisäävän muiden ankarampien perintäkeinojen käyttöä eikä myöskään olennaisesti lisäävän velkojayritysten luottotappioriskiä. (HE 241/2021).

Tratan protestointiajan pidentäminen 10 päivästä 14 päivään saattaa kuitenkin velkojan näkökulmasta aiheuttaa sen, että velkoja saa suorituksen saatavalleen

hieman aiempaa myöhemmin. Toisena näkökulmana tähän voidaan kuitenkin todeta myös, että aikarajojen pidentäminen saattaa tehdä vapaaehtoisesta perinnästä aiempaa tuloksellisempaa velkojalle, kun velalliset saavat hieman lisäaikaa järjestellä taloudellisia olosuhteitaan sellaisiksi, että ne kykenevät maksamaan saatavat aikarajojen puitteissa. (Oikeusministeriö 2021, 58).

Trattaperintä on tehokas perintäkeino, joten edellä mainittujen määräaikojen pidentykset eivät oletettavasti tule merkittävästi heikentämään velkojan asemaa tai yritysperinnän tehokkuutta (HE 241/2021). Trattaa koskeviin lakimuutoksiin liittyy kuitenkin arvioni mukaan myös pieni ristiriitaisuus sen osalta, että määräaikoja on pidennetty, jotta velallisella olisi riittävästi aikaa reagoida asiaan. Lakimuutosten myötä myös tratta on kuitenkin mahdollista lähettää sähköisesti, jolloin se myös saavuttaa velallisen nopeammin ja velallisen reagointiaika trattakirjeeseen on näin ollen vieläkin pidempi, kun taas velkoja joutuu odottamaan maksua mahdollisesti pidempään.

Tratan laiminlyönnin vaikutuksen ollessa velalliselle merkittävä (maksuhäiriömerkinnän syntyminen), on velkojan kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että trattakirje on todellisuudessa saavuttanut velallisen. Tämä korostuu erityisesti niissä tilanteissa, jos tratta lähetetään muulla pysyvällä tavalla eli sähköisesti ja tämä perustuu sopimiseen tai muuhun vakiintuneeseen käytäntöön. Velkojan tai toimeksisaajan tulee tällöin riittäväällä huolellisuudella varmistaa, että tratta on tosiasiallisesti tavoittanut velallisen. (Oikeusministeriö 2021, 55). Tältä osin viittaan edeltävään lukuun 6.1.1, jossa olen käsitellyt perintäkirjeiden toimitamistapaa.

Perintätoimien aikarajojen osalta olennainen asia velkojan näkökulmasta on se, että velkojan on perintäkuluja velalliselta vaatiakseen odotettava tietty aika ennen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämistä. Muussa tapauksessa velkoja ei voi vaatia perintäkuluja velalliselta. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että perintäkuluilla pyritään velkojan toimesta kattamaan maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettamisestä syntyneitä kuluja, joten velkojan nä-

kökulmasta ei välttämättä liene ainakaan aina järkevää lähettää velalliselle perintäkirjettä, mikäli siihen ei ole mahdollista lisätä mitään kuluja. Näin ollen velkojan kannattaa odottaa aikarajojen umpeutumista, joka saattaa tarkoittaa sitä, ettei velkojan ole mahdollista edistää perintää niin nopeasti, kuin se ehkä haluaisi.

6.1.3 Perintäkulujen enimmäismäärät

Nykyinen lainsäädäntö vuoden 2022 lakimuutosten myötä mahdollistaa sen, että perintäkulut voivat edelleen olla melko korkeat suhteessa perittävän saatavan pääomaan. Tämä toteutuu nimenomaan silloin, kun perittävän saatavan pääoma on pieni. Pääomaltaan enintään 500 euron saatavan perintäkulujen kokonaismäärä voi olla yhteensä enintään 250 euroa, joten tämän suuruisissa saatavissa perintäkulut voivat olla jopa reilusti yli puolet alkuperäisen saatavan määrästä. Vastaavasti taas yli pääomaltaan yli 10 000 euron saatavan perintäkulut voivat olla enintään 620 euroa, jolloin perintäkulujen kokonaismäärä voi olla maksimissaan vain hieman yli 6 % saatavan alkuperäisestä määrästä.

Yrityssaatavien pääomat ovat yleensä suurempia ja niiden vaihteluväli on laajempaa kuin kuluttajasaatavissa. Perintäkulujen suhde perittävänä olevan saatavaan määrään nähden on yksi asia, jota perintäkulujen kohtuullisuuden kokonaisarviointissa on arvioitu. Perintäkulujen määrää koskevassa sääntelyssä on pyritty ottamaan velkojanäkökulma huomioon siltä osin, että arvion mukaan kaksi alinta kategoriata (saatavan pääoma enintään 500 euroa ja saatavan pääoma yli 500 - enintään 2 500 euroa) muodostaisivat yritysperinnässä yhteensä noin 60 % osuuden kokonaisasiamäärästä. (HE 241/2021). Näin ollen, koska kahdessa alimmassa kategoriassa perintäkulujen määrä on suhteessa suurin verrattuna perittävän saatavan pääomaan, voidaan perintäkuluporrastuksen katsoa olevan useimmiten velkojan edun mukainen.

Pienten velkojien kyky maksaa omia velkojaan voi usein olla suuria velkojia kriittisempi. Näin ollen, erityisesti pienen velkojan näkökulmasta perintäkulujen

määrää koskeva lakimuutos voi olla positiivinen asia, sillä arvioni mukaan tämän lakimuutoksen myötä velallisen olisi kannattavampaa priorisoida pienimpien velkojen maksua, jotta suhteessa pienelle saatavalle ei kertyisi paljon perintäkuluja. Näin ollen pienten velkojen mahdollisuudet saada suoritus saatavalleen jopa jo ennen perintätoimien aloittamista voisivat parantua. Tämä taas johdaisi oletettavasti myös pienten velkojen oman maksuvalmiuden parantumiseen.

Perintäkuluja koskevan lakimuutoksen vaikutus velkojaan on myös se, että lakimuutoksen myötä perintäkuluja ei enää ole mahdollista velkojan toimesta kerryttää niin sanotusti tarkoituksellisesti, eikä perintäkulojen määrä nouse kohtuuttomaksi suhteessa perittävän saatavan alkuperäiseen pääomaan. Tämä luonnollisesti on velallismyönteisempi muutos. Tällä lakimuutoksella on kuitenkin pyritty tavoittelemaan sitä, että kaikkein suurimpien perintäkulojen poistumisen myötä yritysten mahdollisuudet selviytyä veloistaan olisivat paremmat, ja lisäksi velkojen takaisinmaksu saattaisi olla nopeampaa. (Oikeusministeriö 2021, 56). Tämä luonnollisesti on positiivinen asia velkojalle.

Velallisen kokonaiskuluvastuuta koskeva lakimuutos käytännössä asettaa velkojalle ja toimeksisaajalle rajoitukset siihen, paljonko velalliselta voi vaatia perintäkuluja yhteensä. Tämä on velkojan näkökulmasta tiukennus siinä mielessä, ettei perintäkuluja ole enää mahdollista kerryttää niin sanotusti loputtomasti, kuten edellä on jo todettu.

Jos velalliselta ei saada suoritusta useistakaan muistutuksista tai maksuvaatimuksista huolimatta, tulisi velkojan myös arvioida, olisiko toistuvien maksuvaatimusten ja perintäkulojen kerryttämisen eli vapaaehtoisen perinnän toimenpiteiden sijaan tarkoituksenmukaisempaa siirtää saatava oikeudelliseen perintään ja sen jälkeen edelleen ulosotto-perintään, tai vaihtoehtoisesti periä saatavaa esimerkiksi konkurssiuhkaisen maksukehotuksen avulla. Toki velkojan näkökulmasta toistuvien vapaaehtoisen perinnän toimenpiteiden taustalla saattaa olla esimerkiksi se, että velkojan tekemien taustaselvitysten perusteella velallisen

maksukyky on todettu heikoksi, eikä näin ollen oikeudelliseen perintään siirtymiselle ole nähty perusteita. Toisaalta, jos velallisen maksukyky on huono, lienee oletettavaa, etteivät myöskään toistuvat vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet edesauta suorituksen saamista.

Perintäkuluihin liittyen on huomioitava, että velkoja saa vaatia velalliselta todelliset perintäkulut eli laissa säädettyjä perintäkulujen enimmäismääriä suuremmat kulut, mikäli perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut poikkeuksellisia lisäkuluja tai laissa säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on kuitenkin tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista. Lisäksi velalliselle on ilmoitettava, että kulut ovat laissa säädettyjä enimmäismääriä suuremmat. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää niissä tilanteissa, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava. (Oikeusministeriö 2021, 19).

6.1.4 Muiden lakimuutosten vaikutukset

Muut lakimuutokset, eli perintäkulujen vakiokorvaus (perintälaki 10 i §), perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus (perintälaki 10 j §), perintäkulujen korvaamisvelvollisuuteen liittyvä täsmennys (perintälaki 10 § 3 momentti) ja pakkokeinot (perintälaki 13 § 2 momentti) ovat niin ikään velkojan näkökulmasta olleet pääosin tiukennuksia lakiin. Nämä muutokset ovat kuitenkin näkemykseni mukaan varsin selkeitä ja velkojalle hyvin vähän tulkinnanvaraa jättäviä muutoksia. Käytännössä siis näiden lakimuutosten osalta kyse on pääosin siitä, että velkojan tulee huomioida lain asettamat rajoitukset omassa toiminnassaan ja sopeuttaa perintätoimenpiteitään ja muuta toimintaansa sen mukaan.

Perintäkulujen vakiokorvausta eli velkojan oikeutta saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista voidaan arvioni mukaan pitää suhteellisen selkeänä lakimuutoksena, jota ei varsinaisesti ole tarpeen analysoida sen syvemmin. Tämän osalta huomioitava seikka kuitenkin on, että kyseinen 40 euron vakiokorvaus vähennetään perintälain 10 §:n mukaisista perintäkuluista, joten

40 euron vakiokorvaus ei tule niin sanottujen tavallisten perintäkulujen lisäksi. Yrityspirinnän perintäkulujen enimmäismäärät käyvät ilmi perintälain 10 e §:stä (Laki saatavien perinnästä 513/1999).

Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus yrityspirinnässä on velkojan näkökulmasta lakiin tehty parannus, joskin tämän osalta on syytä huomioida, että lakimuutoksen myötä perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia vain, mikäli perittävä on suoraan ulosottokelpoinen saatava. Tällaisia suoraan ulosottokelpoisia saatavia yrityspirinnässä ovat esimerkiksi verot ja muut julkiset maksut. Lisäksi muut julkisoikeudelliset tai siihen rinnastettavat saatavat voidaan periä ulosoton kautta ilman tuomiota tai päätöstä, mikäli laissa tai asetuksessa on säädetty tästä erikseen. (Ulosottolaitos 2024).

Niistä saatavista, jotka eivät ole suoraan ulosottokelpoisia, käytetään nimitystä yksityisoikeudelliset saatavat. Tällaiset saatavat perustuvat velkojan ja velallisen välillä tehtyyn sopimukseen, sitoumukseen tai muuhun vastaavaan velvoitukseen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi pankkilainat ja muut luotot. (Tilastokeskus 2024). Näiden saatavien ulosottoperintää mukaan lukien perintäkulujen ulosottoperintää varten velkojan on hankittava saatavalleen ensisijaisesti tuomioistuimen päätös, tai vaihtoehtoisesti muu ulosottoon oikeuttava asiakirja, joka vahvistaa velallisen maksuvelvollisuuden (Ulosottolaitos 2024).

Suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrien muuttuminen niin ikään selkeyttää tilannetta velkojien osalta, koska ulosottokelpoista perintäkulujen määrää ei tarvitse enää tarkastella kuluttajasaatavia koskevien säännösten kautta. Lisäksi velkojan ei tarvitse enää hakea erikseen tuomioistuimesta täytäntöönpanoperustetta niiden perintäkulujen osalta, jotka aiemmin jäivät kuluttajasaatavia koskevien säännösten ulkopuolelle. (Oikeusministeriö 2021, 58-59).

Kuten jo aiemmin tässä tutkimuksessa olen todennut, perintälain 4 § (hyvä perintätapa) on perinnässä todella keskeinen ja perintätoimenpiteitä aina vahvasti ohjaava lainkohta. Perintälain 10 §:n 3 momenttiin vuonna 2022 tehty lisäys pe-

rintäkulujen korvaamisvelvollisuutta koskien asettaa velkojalle erityisiä vaatimuksia noudattaa hyvää perintätapaa, koska kyseisen lakimuutoksen myötä velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, mikäli velkoja tai toimeksisaaja on esimerkiksi menetellyt vastoin hyvää perintätapaa tai lakia, pois lukien mahdolliset vähäiset laiminlyönnit.

Niin ikään perintälain 13 §:ään (pakkokeinot) vuonna 2022 lisätty 2 momentti kieltää velkojaa yritysperinnässä jatkamasta tai uudistamasta sellaista menettelyä, joka rikkoo perintälain 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n säännöksiä perintää harjoittaessaan (Laki saatavien perinnästä 513/1999). Myös tämä liittyy hyvin vahvasti hyvään perintätapaan (perintälaki 4 §) ja asettaa velkojalle korostetun velvollisuuden toimia perinnässä velallisen oikeuksia kunnioittaen.

Yhteenvedona edellä mainituista kahdesta lakimuutoksesta voidaan siis todeta, että velkojan hyvän perintätavan merkitys perinnässä korostuu näiden vuoden 2022 lakimuutosten myötä entisestään. Samoin ulkopuolista toimeksisaajaa perinnässä käytettäessä korostuu alkuperäisen velkojan vastuu siitä, että se valitsee toimeksisaajaksi luotettavan ja hyvämaineisen toimijan, joka noudattaa perinnässä hyvää perintätapaa ja lakia.

6.2 Lakimuutosten yleiset vaikutukset perintäalaan

Edellä esitettyjen johtopäätösten perusteella selvää on, että vuoden 2022 lakimuutoksilla on ollut merkittävä vaikutus yritysperintään. Velkojan näkökulmasta muutokset ovat toki pääosin tiukennuksia aiempaan verrattuna.

Kun tarkastellaan perintäalaa yleisesti, olennaisin lakimuutos on näkemykseni mukaan perintäkulujen enimmäismääriä koskeva säädös (perintälaki 10 e §). Lakimuutos luonnollisesti koskee myös alkuperäistä velkojaa, mutta oman arvioni mukaan se, että saatavan alkuperäinen velkoja olisi veloittanut velalliselta ylisuuria perintäkuluja, lienee suhteellisen harvinaista. Arvioni mukaan perintäkuluja koskeva lakimuutos onkin toteutettu nimenomaan perintätoimistojen ve-

loittamien kulujen määrän rajoittamiseksi. Oikeusministeriön (2021) mukaan perintäkuluja koskevalla lakimuutoksella on nimenomaan pyritty takaamaan yrityselallisten yhdenvertainen kohtelu ja estämään yritysten ylivelkaantumista (Oikeusministeriö 2021, 14).

Oikeusministeriön työryhmän välimietinnössä koskien saatavien perintää koskevien säännösten pysyvistä muuttamisesta todetaan muun muassa, että rekisteriin merkittyjen perintätoiminnan harjoittajien, käytännössä siis perintätoimistojen, toimintaa valvova Etelä-Suomen aluehallintovirasto on useissa päätöksissään vuosilta 2015-2020 katsonut, että perintäyhtiön veloittamat perintäkulut yrityssaatavista ovat olleet kohtuuttoman suuret. Vastaavasti kuitenkin aluehallintovirasto oli vuosina 2013-2017 antanut myös päätöksiä, joiden mukaisesti perintäyhtiön veloittamat kulut yrityssaatavien perinnässä ovat olleet kohtuullisia. (Oikeusministeriö 2021, 31-34). Vaikka aluehallintoviraston valvontakäytännöissä onkin todettu perintäkulujen olleen tietyissä tilanteissa kohtuullisia, on myös huomattava, että jo se, että Aluehallintovirasto on joutunut viime vuosina useita kertoja ottamaan kantaa perintäkulujen määriin, osoittaa sen, että perintäkulujen määrissä on ennen lakimuutoksia ilmennyt hyvin vaihtelevia käytäntöjä.

Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuutta on ennen vuoden 2022 lakimuutoksia tarkasteltu pääosin perintälain 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksen ja 4 §:n hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden avulla. Kyseiset säännökset eivät kuitenkaan yleisluonteisuutensa vuoksi ole mahdollistaneet velallisten kannalta yhdenmukaisen ja asiallisen kustannustason muotoutumista, joka taas on nähty erityisesti velallisten kannalta haastavana. (Oikeusministeriö 2021, 14). Aluehallintovirastolla ei myöskään ole eikä ole ollut toimivaltaa alentaa perintäkuluja, jonka vuoksi perintäkuluja koskeville lakimuutoksille on ollut selkeä tarve (Oikeusministeriö 2021, 31).

Yleisesti ottaen pidän tärkeänä perintäalan läpinäkyvyyden kannalta, että perintäkulujen enimmäismäärille on asetettu rajat. Toisaalta hallituksen esityksessä myös korostetaan, että velkojilla tulee myös lakimuutosten myötä olla edelleen

oikeus saada kohtuulliset perintäkulunsa korvatuiksi (HE 241/2021). Asiakaslähtöisyyden merkitys nykypäivän perinnässä on myös oman kokemukseni mukaan lisääntynyt, ja ylisuurten perintäkulujen veloittaminen kuluttaja-, kuten myöskään yritysperinnässä ei toisi perintäalalle positiivista medianäkyvyyttä. Oman kokemukseni mukaan perinnän onnistumisessa on merkitystä myös sillä, millaiseksi velallinen kokee velkojan ja/tai toimeksisaajan. Mahdolliset negatiiviset kokemukset, kuten esimerkiksi velkojan liika joustamattomuus, tai velallisen kokemus siitä, että veloitettut perintäkulut ovat olleet kohtuuttomia ja asiassa ei ole ollut neuvottelunvaraa, saattavat vaikuttaa velallisen maksuhalukkuuteen, ja tämä taas heikentää velkojan mahdollisuuksia saada suoritus saatavalleen.

Perintäkulujen kulutasoa asetettaessa on pyritty huomioimaan myös velkojien näkökulma siltä osin, että perintäkulujen enimmäismäärät ovat korkeammat kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Toisekseen perintäkulujen määrät on haluttu asettaa sellaiselle tasolle, etteivät ne kannustaisi velallista maksujen lainlyönnin jatkamiseen. Lakimuutoksilla on pyritty huomioimaan velallisen edun lisäksi myös velkojan näkökulma ja perinnän tehokkuuden turvaaminen erityisesti sen vuoksi, että velkojan asemassa saattaa usein olla pk-yrityksiä, joille voi olla korostetun tärkeää saada velkaan suoritus mahdollisimman pian. Kun velkoja voi vaatia perintätoimista vain kohtuulliset kulut sen lisäksi, että käytössä on tehokkaat perintätoimenpiteet, on saatavien perinnällä paremmat edellytykset onnistua. (HE 241/2021).

Perintäkuluja koskevilla lakimuutoksilla on luonnollisesti eniten vaikutusta niihin velkoihin ja perintäyhtiöihin, jotka ovat aiemmin vaatineet velallisilta korkeampia perintäkuluja, kuin mitä vuoden 2022 lakimuutosten myötä sallitaan. Loppujen lopuksi perintäkuluja koskevien lakimuutosten lopulliset vaikutukset riippuvat siitä, millaisia liiketoiminnallisia ratkaisuja perintätoimistot ja velkojat tekevät ja miten ne kykenevät sopeutumaan uuteen sääntelyyn. Oletettavasti kuitenkin perintäkuluja koskeva lakimuutos ei vaikuta velallisten maksuhalukkuuteen, eikä siten aiheuta sitä, että velkojat saisivat suorituksia saatavilleen merkittävästi myöhemmin. (Oikeusministeriö 2021, 58).

Lakimuutosten vaikutuksia kokonaisuutena arvioidessa on hyvä huomata velkojanäkökulmasta myös se, että lakimuutokset, ennen kaikkea säännökset perintäkulojen enimmäismääristä ja perintätoimien aikarajoista, ovat saattaneet edellyttää muutoksia velkojien ja perintäyhtiöiden tietojärjestelmiin. Tästä on saattanut aiheutua järjestelmämuutoksiin liittyviä kustannuksia. Lisäksi asiakirjoja tai sopimuslomakkeita on mahdollisesti jouduttu uusimaan. Näistä toimenpiteistä luonnollisesti on aiheutunut velkojille ja perintäyhtiöille vähintään kertaluonteisia kustannuksia. Muutokset ovat oletettavasti edellyttäneet myös velkojien ja perintäyhtiöiden henkilöstön lisäperehdyttämistä. (Oikeusministeriö 2021, 59).

Lakimuutoksilla saattaa myös olla pidemmällä aikavälillä vaikutusta perintäalan kilpailuun, muun muassa sen vuoksi, että velkojien ulkoistaessa perinnän toimeksisaajalle (perintäyhtiö), saattaa toimeksisaajan valintaan vaikuttaa esimerkiksi se, miten perintäyhtiö on hinnoitellut palvelunsa näiden lakimuutosten myötä, ja minkä suuruisia kuluja toimeksiantoperintää harjoittavat tahot velkojilta veloittavat. (Oikeusministeriö 2021, 60).

6.3 Tutkimuksen laadun ja luotettavuuden arviointi

Validiteetti ja reliabiliteetti eivät Eskolan & Suorannan (2005) mukaan sellaisinaan perinteisesti ymmärrettyinä sovellu laadullisen tutkimuksen arviointikriteereiksi (Eskola & Suoranta 2005, 211). Sen sijaan Eskola & Suoranta (2005) toteavat, että laadullisessa tutkimuksessa arvioinnin olennaisin asia on kysymys tutkimuksen luotettavuudesta. Lisäksi laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on se, että tutkija itse on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline, ja siten tutkijan vaikutus tutkimukseen on aina merkittävä. (Eskola & Suoranta 2005, 210).

Laadullisessa tutkimuksessa yhtenä olennaisena luotettavuuden kriteerinä voidaan silti pitää tutkijaa itseään, ja tästä seurauksena luotettavuuden arviointi koskee koko tutkimusprosessia. Tämän vuoksi laadullisen tutkimuksen raportoinnissa olisi myös hyvä olla paljon tutkijan omaa pohdintaa. (Eskola & Suo-

ranta 2005, 210). Olennaista on myös huomata, että laadullisessa tutkimuksessa tutkija joutuu toistuvasti pohtimaan tekemiään ratkaisuja, ja samanaikaisesti ottamaan kantaa sekä analyysin kattavuuteen että tekemänsä tutkimuksen luotettavuuteen (Eskola & Suoranta 2005, 208).

Tämän tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa oma arvioni on, että tutkimuksen toteutuksessa nimenomaisesti on korostunut oma roolini tutkijana. Edellä todetun mukaisesti tutkijan vaikutusta tutkimukseen voidaan pitää aina merkittävänä, ja tässä tutkimuksessa se painottuu erityisesti sen vuoksi, että minulla on useiden vuosien kokemus perinnästä ammattiosaamiseni vuoksi. Tästä on ollut tutkimuksessa etua mielestäni erityisesti sen vuoksi, että ammattiosaamiseni vuoksi kykenin tuomaan raportointiin suhteellisen kattavasti omaa pohdintaani ja omia näkemyksiäni.

Väistämättä kuitenkin pohdin tutkimuksen aikana myös, tuovatko omat näkemykseni tutkimukseen liikaa tai vääränlaista yksipuolisuutta ja vaikuttavat siten lopputulokseen ei-toivotusti. Pyrin kuitenkin arvioimaan asioita objektiivisesti ja yleisluontoisesti, jotta esimerkiksi omat ammatilliset kokemukseni eivät korostuisi liikaa. Toisaalta lähes 10 vuoden kokemukseni perinnästä erilaisissa organisaatioissa niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla mahdollisti mielestäni myös sen, että kykenin arvioimaan tutkimusta usean erityyppisen velkojan näkökulmasta. Lisäksi olen työskennellyt sekä organisaatiossa, jossa saatavien perintä on hoidettu alusta loppuun itse, kuin myös organisaatiossa, jossa on käytetty perinnässä apuna ulkopuolista toimeksiantajaa (perintätoimisto). Näin ollen myöskään toimeksiantajan näkökulmasta asioiden katsominen ei ole minulle täysin vierasta.

Eskola & Suoranta (2005) nostavat laadullisen tutkimuksen arvioinnissa esiin myös käsitteet sisäinen validiteetti (pätevyys) ja ulkoinen validiteetti. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen teoreettisten ja käsitteellisten määrittelyjen yhteensopivuutta. Lisäksi sisäinen validiteetti tuo esiin tutkijan tieteellisen otteen ja sen, miten hyvin tutkija hallitsee tieteenalansa. Ulkoinen validiteetti taas nostaa esiin tehtyjen tulkintojen ja johtopäätösten sekä aineiston välisen suhteen

asianmukaisuuden. Ulkoinen validiteetti on eniten kytköksissä tutkijaan itseensä, ei niinkään mahdollisiin tutkittaviin. (Eskola & Suoranta 2005, 213). Kuten edellä olen todennut, oma useiden vuosien kokemukseni perinnästä alana on ollut näkemykseni mukaan ehdoton etu tutkimusta tehdessä, ja siten arvioin, että tutkimuksen sisäinen validiteetti on hyvä ennen kaikkea tieteenalan hyvän hallintani vuoksi. Mielestäni olen onnistunut suhteellisen hyvin myös tutkimusaineiston ja siitä tehtyjen johtopäätösten ja tulkintojen toisiinsa kytkemisellä, joten myös tutkimuksen ulkoinen validiteetti toteutuu.

Tuomi & Sarajärvi (2009) puolestaan nostavat laadullisen tutkimuksen arviointikriteereinä esiin seuraavat seikat:

- tutkimusraportin selkeys
- metodologian yhtäpitävyys
- analyyttinen tarkkuus
- teoreettinen yhdistäminen
- hyvä relevanssi

(Tuomi & Sarajärvi 2009, 160-163).

Raportin selkeys tarkoittaa sitä, että raportti tulee olla sekä kielellisesti että ulkoasultaan muotoiltu siten, että lukija saa käsityksen tutkimuksesta. Lisäksi tutkimuksen tavoite tulee olla ilmaistu selkeästi ja lähteiden olla sekä relevantteja että ajantasaisia. Raportoinnin tulee olla uskottavaa ja tutkijan pysyä aiheessa. Metodologian yhtäpitävyys taas viittaa siihen, että tutkija on kyennyt toimimaan siinä laadullisen tutkimuksen perinteessä, jonka hän on valinnut tutkimuksen lähestymistavaksi. Tämä tarkoittaa siis muun muassa sitä, onko aineiston analyysimenetelmä sopiva kyseiseen tutkimukseen ja onko saatu aineisto edustava, onko laadullinen tutkimusote ylipäänsä kyseiseen tutkimukseen paras lähestymistapa, ja onko tutkimuksen aihe perusteltu. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 160-162).

Oman arvioni mukaan tutkimuksen toteuttaminen laadullisena tutkimuksena oli ehdottomasti loogisin ja tarkoituksenmukaisin vaihtoehto, enkä tämän osalta missään vaiheessa pohtinut toista vaihtoehtoa. Pyrin keskittymään erityisesti siihen, että raportti ei olisi pelkästään lakipykälien toistamista, vaan että raportti olisi selkeä ja helposti ymmärrettävä myös sellaiselle lukijalle, jonka aiempi ymmärrys perinnästä ei ole kovin laaja. Tutkimuksen tavoitteen onnistuin mielestäni määrittelemään hyvin, ja pidän itse aihetta perusteltuna ja ajankohtaisena. Raportin kielellinen ja ulkoasullinen muotoilu on oman arvioni mukaan hyväta-soinen. Toki aina on mahdollista kiinnittää paremmin huomiota esimerkiksi siihen, onko teksti helposti ymmärrettävää ja loogista, mutta tässä raportissa kokonaisuus on mielestäni kuitenkin kaiken kaikkiaan onnistunut.

Raportoinnin osalta Eskola & Suoranta (2005) nostavat myös esiin, että laadullisessa tutkimuksessa on aina mahdollista kulkea melko vapaasti edestakaisin aineiston, analyysin, tehtyjen tulkintojen ja tutkimustekstin välillä (Eskola & Suoranta 2005, 208). Laadullisen tutkimuksen raportoinnissa on siten myös erilaisia raportointivaihtoehtoja, koska jo laadullisen tutkimuksen perinteet ovat erilaisia. Kaksi laadullista tutkimusta on siis mahdollista raportoida hyvin eri tavoin, ja silti molemmat raportointitavat voivat olla onnistuneita. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 161). Yhtä oikeaa raportointitapaa ei laadullisessa tutkimuksessa siis ole. Tämä antaa tutkijalle vapauden raportoida tutkimus parhaaksi katsomallaan tavalla.

Tutkimuksen analyysimenetelmäksi valitsin tekstianalyysin. Tämän osalta olen-
naista on huomata, että tutkimuksen tavoite oli antaa kattava yleiskatsaus laki-
muutoksista velkojan näkökulmasta katsottuna, ja tähän perustuen pidän käyt-
tämäni analyysimenetelmää perusteltuna. Tutkimus olisi voitu toteuttaa myös
toisella analyysitavalla, riippuen siitä, mistä näkökulmasta asiaa olisi haluttu tar-
kastella. Erityyppinen näkökulma tutkimukseen olisi voitu saada esimerkiksi
käyttämällä menetelmänä haastattelua. Tämäntyyppinen tutkimus olisi voitu to-
teuttaa haastattelemalla esimerkiksi eri velkojatahojen ja perintätoimistojen
edustajia. Haastatteluihin perustuva tutkimus samasta aiheesta voisi kuitenkin
olla jatkotutkimuksen aihe, jolloin tällaisella tutkimuksella saataisiin selvitettyä
nimenomaan velkojien käytännön kokemuksia lakimuutoksista.

Analyttisellä tarkkuudella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, ovatko lähteet yhdenmukaisia ja vertailukelpoisia, onko tutkimuksessa vastattu tutkimusongelmaan, perustuvatko johtopäätökset tutkimusaineistoon, sekä onko tuloksia verrattu aikaisempaan olemassa olevaan tietoon. Teoreettinen yhdistäminen viittaa siihen, että teorian tulee ensinnäkin olla looginen ja aineistoon nähden reflektiivinen. Lisäksi käsitteiden tulee olla määritelty selvästi ja käsitteiden väliset suhteet selvennetty, ja viitekehyksen olla johdettu kirjallisuudesta ja sillä tulee olla yhteys aineistoon. Hyvä relevanssi taas tarkoittaa muun muassa, että tutkittava ilmiö on kuvattu riittävän selkeästi, ja tutkimustuloksia tarkastellaan suhteessa olemassa olevaan tietoon. Tuloksien tulisi myös olla suhteessa käytännön kanssa ja tulosten merkittäviä sille alalle, jota tutkimus koskee. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 162-163).

Pyrin tutkimusta tehdessä panostamaan laadukkaisiin ja luotettaviin lähteisiin. Osan aluksi valitsemistani lähteistä jätin myöhemmässä vaiheessa pois tutkimuksesta, koska arvioin, että vaikka sinänsä lähteistä saatu tieto vaikuttikin luotettavalta, ei kyseisten lähteiden osalta laadukkuus ehkä aivan täysin toteutunut. Kansainvälistä kirjallisuutta en käyttänyt lähteinä, koska tutkimuksen koskiessa Suomessa voimassa olevan perintälain muutoksia, oli sopivaa kansainvälistä kirjallisuutta haastavaa löytää. Toki esimerkiksi tutkimusasetelma -lukuun olisi varmasti ollut mahdollista löytää myös kansainvälisiä lähteitä. Tällaisia lähteitä pyrin kartoittamaan, mutta lopulta lähteiksi valikoituivat vain suomenkieliset lähteet. Kansainvälisten lähteiden puutteesta huolimatta lähteiden määrä on mielestäni kuitenkin kattava ja lähteet vertailukelpoisia. Tämän tyyppisessä tutkimuksessa myös korostuvat väistämättä tietyn tyyppiset lähteet, kuten lakitekstit ja hallituksen esitykset.

Tutkimuksen teoreettinen osuus on oman arvioni mukaan suhteellisen kattava. Pyrin teoriaosuudessa keskittymään erityisesti siihen, että selostaisin olennaiset käsitteet siten, että tutkimus kokonaisuudessaan olisi ymmärrettävä myös sellaiselle lukijalle, jolle perintä alana ja perinnän toimenpiteet eivät ole entuudestaan tuttuja. Viitekehyksen ja aineiston yhteys toteutuu mielestäni riittävästi. Arvioin, että olen kyennyt suhteuttamaan tulokset käytäntöön, joskin tuloksia olisi ollut

mahdollista analysoida vielä paljon nykyistä kattavamminkin. Tutkimus kokonaisuudessaan olisi kuitenkin ollut tällöin huomattavasti nykyistä laajempi.

Lopuksi mainitsen vielä, että Eskola & Suoranta (2005) mainitsevat laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa myös niin sanotun luotettavuusterminologian, jonka voi jakaa kolmeen ryhmään: uskottavuus, varmuus ja vahvistuvuus. Uskottavuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että tutkijan tulee tarkistaa, ovatko hänen käsitteellistyksensä ja tulkintansa vastaavat kuin tutkittavilla. Varmuudella taas viitataan siihen, että tutkimuksessa huomioidaan tutkijan ennako-oletukset. Vahvistuvuus liittyy siihen, että tutkimuksessa tehdyt tulokset saavat tukea toisista tutkimuksista, joissa on tutkittu vastaavaa ilmiötä. (Eskola & Suoranta 2005, 211-212).

Tämän tutkimuksen uskottavuutta on jokseenkin haastava arvioida tai todeta sitten, kun Eskola & Suoranta (2005) luotettavuusterminologiansa mukaisesti arvioivat uskottavuutta. Tämä johtuu siitä, että tutkimuksessa ei ollut varsinaisia tutkittavia, koska tutkimus kohdistui perintälain muutoksiin yleisesti. Edellä toteamani mukaisesti samaa aihetta koskeva jatkotutkimuksen aihe voisi kuitenkin olla vastaavan tutkimuksen toteuttaminen haastattelemalla esimerkiksi eri velkojatahojen ja perintätoimistojen edustajia. Tällöin tutkimuksen uskottavuutta olisi mahdollista arvioida vertaamalla tutkijan tulkintoja haastateltavien tulkintaan.

Oman arvioni mukaan olen tiedostanut ja huomionnut tutkimuksessa omat ennako-oletukseni, joten tähän perustuen tutkimuksen varmuuden voidaan katsoa toteutuneen. Olen tutkimuksen teoriaosuudessa nostanut esiin erityisesti perintälain aiempia muutoksia eli vastaavaa ilmiötä aiempien lakimuutosten osalta. Tutkimuksen vahvistuvuutta olisi voinut parantaa se, että olisin tuonut enemmän esiin myös vuoden 2022 lakimuutoksia koskevia muita tutkimuksia. Tällaisia tutkimuksia oli kuitenkin haastavaa löytää.

6.4 Pohdinta

Olin asettanut tutkimuksen tavoitteeksi ja kehittämisaspektiksi oman ammatillisen osaamisen kehittämisen. Lisäksi tavoitteeni oli lisätä tämän opinnäytetyön avulla yleistä ymmärrystä niin vuoden 2022 lakimuutoksista kuin perintäalasta ja sen käytännöistä yleisesti.

Koen ehdottomasti, että oma ammatillinen osaamiseni kehittyi opinnäytetyötä tehdessä. Vaikka olen työskennellyt erilaisissa perinnän asiantuntijatehtävissä jo pitkään, opin silti paljon uutta opinnäytetyöprosessin aikana ja voin soveltaa oppimaani käytännön työssä. Sain uusia näkökulmia asioihin, sekä tarkastelin tiettyjä asioita huomattavasti aiempaa kriittisemmin. Opinnäytetyön aihe oli itselleni erittäin kiinnostava, joten tutkimusta oli mielekästä tehdä ja motivaationi säilyi koko prosessin ajan.

Ajoittain opinnäytetyöprosessin aikana kuitenkin pohdin, oliko valitsemani aihe liian laaja, ja olisiko aihetta tullut rajata tiukemmin. Tämä korostui erityisesti johdopäätöksiä kirjoittaessa, sillä lakimuutosten vaikutuksia olisi ollut mahdollista analysoida huomattavan paljon laajemminkin. Suurimpana haasteena tutkimuksessa olikin sen rajaaminen, mikä aineisto on olennaista ottaa tutkimukseen mukaan. Lisäksi pohdin paljon sitä, onko valitsemani aineisto riittävän edustava. Huomasin myös prosessin aikana laadullisen tutkimuksen yhden keskeisen piirteen toistuvan, koska pohdin toistuvasti tutkimuksen luotettavuutta, analyysin kattavuutta ja tutkimuksen aikana tekemiäni ratkaisujen oikeellisuutta. Tämä pohdinta olikin keskeinen asia tutkimustyössäni koko prosessin ajan.

Kuten edellä luvussa 6.3 olen todennut, samaa aihetta koskeva jatkotutkimusaihe voisi olla vastaavan tutkimuksen toteuttaminen haastattelemalla esimerkiksi eri velkojatahojen ja perintätoimistojen edustajia. Tällöin olisi mahdollista selvittää vielä enemmän lakimuutosten todellisia käytännön vaikutuksia velkojiin. Toivon, että työ selventää uusimpia perintälain muutoksia kuten myös perintää yleisesti myös sellaisille lukijoille, joille perintä ja perinnän toimenpiteet eivät ole entuudestaan tuttuja. Tällöin tutkimuksen toinen tavoite toteutuu.

Lähteet

Aluehallintovirasto 2024. Perintätoiminnan valvonta. <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/valvonta-ja-kantelut/raha-ja-omaisuus/perintatoimistot>. Viitattu 18.2.2024.

Eduskunta 2021. Eduskunnan vastaus EV 168/2020 vp – HE 191/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/EduskunnanVastaus/Sivut/EV_168+2020.aspx. Viitattu 1.1.2024.

Eduskunta 2021. Hallituksen esitys HE 191/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_191+2020.aspx. Viitattu 31.1.2024.

Eduskunta 2021. Hallituksen esitys HE 59/2021 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_59+2021.aspx. Viitattu 31.1.2024.

Eduskunta 2022. Hallituksen esitys HE 241/2021 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_241+2021.aspx. Viitattu 31.1.2024.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino, Tampere.

Finlex 2023. HE 199/1996. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960199>. Viitattu 17.12.2023.

Finlex 2024. HE 241/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2021/20210241>. Viitattu 25.2.2024.

Hietanen-Kunwald Petra 2022. *Metodi – oikeustieteen tutkimusmenetelmät*. Aalto-yliopisto kauppakorkeakoulu. Kevät 2022.

Kolehmainen, Antti 2015. *Tutkimusongelma ja metodi lainopillisessa työssä*. Edilex 2015/29. Edita Publishing 2015.

Laki saatavien perinnästä 513/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513>. Viitattu 31.1.2024.

Lehtonen, Yrjö, Mökkönen, Kimmo, Töyrylä, Hannu, Seulu, Marja-Riitta & Tammenkoski, Riina 2023. Perintä ja luotonhallinta. Alma Talent Oy. E-kirja, viimeisin päivitys 13.11.2023.

Leikkola, Heli 2015. Perintälain muutokset ja niiden vaikutukset OK Perintä Oy:n liiketoimintaan. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, talousoikeuden yksikkö. Talousoikeuden maisteriohjelma. https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/2592/osuva_6314.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 10.2.2024.

Leppiniemi, Jarmo & Lounasmeri, Sari 2023. Yritysrahoitus. Alma Talent Oy. E-kirja, viimeisin päivitys 16.10.2023.

Lowell 2020. Lowell analyysi - syksy 2020. Velkaantumiskehitys ja maksukäyttäytyminen Suomessa. <https://hs.lowell.fi/lowell-analyysi-syksy-2020>. Viitattu 26.11.2023.

Metsämuuronen, Jari (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Nurmi, Kari E 2002. Systemaattinen tekstianalyysi. <https://metodix.fi/2014/05/19/nurmi-systemaattinen-tekstianalyysi/>. Viitattu 18.2.2024.

Nykänen, Pekka 2019. Lainoppia muille kuin oikeustieteilijöille. Miten lakia tulkitaan? Metodifestivaali 2019. Tampereen yliopisto. <https://events.tuni.fi/uploads/2019/09/e6de95fa-miten-lakia-tulkitaan.pdf>. Viitattu 7.1.2024.

Oikeusministeriö 2020. Perintälakiin ehdotetaan väliaikaisia muutoksia. Tiedote 29.10.2020. <https://oikeusministerio.fi/-/perintalakiin-ehdotetaan-valiaikaisia-muutoksia>. Viitattu 31.1.2024.

Oikeusministeriö 2021. Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvistä muuttamisesta. Työryhmän välimietintö. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:27. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163429/OM_2021_27_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 26.2.2024.

Suomen Asiakastieto Oy 2024. Suomessa yhteensä 2 700 yritystä konkurssiin viime vuonna. Tiedote 4.1.2024. <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/uutiset/suomessa-yhteensa-2-700-yritysta-konkurssiin-viime-vuonna>. Viitattu 4.1.2024.

Suomen Asiakastieto Oy ja Enento Group 2024. Konkurssit ja yritysten maksuhäiriöt 2023. https://www.asiakastieto.fi/media/press_room/1/releases/asiakastieto-yritysten-konkurssit-maksuhairiot-2023.pdf. Viitattu 31.1.2024.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry 2019. Perintäalan yritysperinnän käytäntösäännöt. 21.5.2019. <https://www.suomenperimistojenliitto.fi/wp-con>

tent/uploads/2019/08/perinta%CC%88alan_yrityspe-
rinna%CC%88n_ka%CC%88yta%CC%88nnesa%CC%88a%CC%88nnot_21.5.
2019.pdf. Viitattu 29.12.2023.

Tahvanainen, Jarmo 2020. Saatavien myynti osana luotonhallintaa. Pro gradu -
tutkielma. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT. School of Business
and Management. Kauppatiede.
https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/161335/pro_gradu_tutkielma_tahvanainen_jarmo.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 20.1.2024.

Tilastokeskus 2023. Konkursseja eniten 25 vuoteen marraskuussa 2023. Tie-
dote 20.12.2023. <https://stat.fi/julkaisu/cl7yg4d8crpbu0cuhc1rw7spa>. Viitattu
31.1.2024.

Tilastokeskus 2024. Yksityisoikeudelliset saatavat ulosottoasioissa. Määritelmä
1. <https://www.stat.fi/meta/kas/yksityisoikeude.html#:~:text=Yksityisoikeudelli- set%20saatavat%20perustuvat%20sopimukseen%2C%20sitoumuk- seen,%20vakuutusmaksut%2C%20takausvastuut%20ja%20vahingonkor- vausvastuut>. Viitattu 25.2.2024.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta.
Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampe-
reen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.
Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ulosottokaari 705/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070705>. Vii-
tattu 11.2.2024.

Ulosottolaitos 2024. Ulosottohakemus. <https://www.ulosottolaitos.fi/fi/index/tie- toaulosotosta/tietoavelkojalle/ulosotonhakeminen.html>. Viitattu 25.2.2024.

Urpiola, Mira-Maria 2016. Perintälain muutosten vaikutukset – tarkastelussa pe-
rintäliiketoiminta. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, talousoikeu-
den laitos. Talousoikeuden pro gradu -tutkielma.
[https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/6176/osuva_7181.pdf?se-
quence=1&isAllowed=y](https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/6176/osuva_7181.pdf?sequence=1&isAllowed=y). Viitattu 10.2.2024.

Valtioneuvosto 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma
10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekolo-
gisesti kestävä yhteiskunta. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. [https://julkai-
sut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?se-
quence=1&isAllowed=y](https://julkai- sut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?se- quence=1&isAllowed=y). Viitattu 31.1.2024.

Valtioneuvosto 2020. Katsaus viime vuosien ylivelkaantumiskehitykseen. Valtio-
neuvoston selvitys 2020:5. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/han-
dle/10024/162625/2020_05_VN_Selvitys.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/han- dle/10024/162625/2020_05_VN_Selvitys.pdf?sequence=1&isAllowed=y). Viitattu
25.11.2023.

Valtioneuvosto 2020. Selvitys: Ylivelkaantuminen on lisääntynyt kaikilla tilastomittareilla. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/selvitys-ylivelkaantuminen-on-lisaantynyt-kaikilla-tilastomittareilla>. Viitattu 25.11.2023.

Valtioneuvosto 2022. COVID-19-kriisin yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. Keskipitkän aikavälin arvioita. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:14. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163983/VN_2022_14.pdf. Viitattu 4.1.2024.

Valtiovarainministeriö 2023. Taloudellinen katsaus. Suomen talous on taantumassa loppuvuoden ja koettelee erityisesti rakentamista – kasvua odotetaan kuitenkin taas ensi vuonna. Tiedote 9.10.2023. <https://vm.fi/-/suomen-talous-on-taantumassa-loppuvuoden-ja-koettelee-erityisesti-rakentamista-kasvua-odotetaan-kuitenkin-taas-ensi-vuonna>. Viitattu 4.1.2024.

Visma 2023. Oikeudellinen perintä – mitä tarkoittaa oikeudellinen perintä? <https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/o/oikeudellinen-perinta/>. Viitattu 17.12.2023.

Willman, Petri 2019. Saatavien perintä. Edita Publishing Oy.